ROK XV WARSZAWA, DNIA 20 KWIETNIA 1939 R. Nr 8

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE

ORGAN ZWIĄZKU KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

TREŚĆ:

REDAKCJA: WARSZAWA, PL. NAPOLEONA 7, TEL. 618-27
ADMINISTRACJA: WARSZAWA, UL. MIODOWA 6, TEL. 592-63

NAKŁAD I WYDAWNICTWO
SAMORZĄDOWEGO INSTYTUTU WYDAWNICZEGO
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
W WARSZAWIE, UL. MIODOWA Nr 6, TELEFON 5-92-63.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

POLSKIEGO BANKU KOMUNALNEGO Spółka Akcyjna,

odbędzie się w czwartek dnia 27 kwietnia 1939 r. o godzinie 14 w lokalu Banku w Warszawie (Plac Napoleona 7), z następującym porządkiem obrad:

I. Zagajenie i wybór Prezydium.
II. Sprawozdanie za rok 1938:
  a) sprawozdanie Zarządu, bilans, rachunek strat i zysków oraz podział zysków,
  b) sprawozdanie i wnioski Komisji Rewizyjnej,
  c) sprawozdanie i wnioski Rady Nadzorczej.
III. Budżet na rok 1939.
IV. Wnioski zgłoszone zgodnie z § 47 statutu.
V. Wybory: a) 4-ch członków Rady Nadzorczej,
  b) 5-ciu członków Komisji Rewizyjnej.

Walne Zgromadzenie zwołane na dzień 27 kwietnia 1939 r. będzie ważne bez względu na ilość obecnych na Zgromadzeniu delegatów Akcjonariuszów i ilość reprezentowanych przez nich akcyj (§ 48 statutu).

Każdy akcjonariusz, który jest zapisany do księgi akcyjnej przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, może uczestniczyć na Walnym Zgromadzeniu w osobie upoważnionego do tego na piśmie delegata, wyznaczonego z pośród członków swego organu wykonawczego (§ 51 statutu).

Upoważnienie dla delegata, stwierdzające, że jest on członkiem organu wykonawczego i posiada prawo reprezentowania i głosowania w imieniu akcjonariusza, winno być zaopatrzone pieczęcią i podpisami jak dla zobowiązań oraz opłacone stemplem w kwocie nominalnej zł 5.—. Upoważnienie to uprasza się nadesłać do Banku do dnia 22 kwietnia 1939 r.

Wniosków o uzupełnienie, zgodnie z § 47 statutu, porządku obrad nie zgłoszono.

ZARZĄD

Rok XV. Warszawa, dnia 20 kwietnia 1939 r. Nr 8

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOSCI W POLSCE
ORGAN ZWIĄZKU KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:

Rocznie	zł. 28.—
Półrocznie	„ 14.—
Kwartalnie	„ 7.—
Miesięcznie	„ 3.—
Cena Nr. pojedyńcz. .	„ 1.40

REDAKCJA: Warszawa, pl. Napoleona 7.
ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Miodowa 6.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.
Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Sp. z ogr. odp. w Warszawie, ul. Miodowa Nr. 6. Telef. 5-92-63.
Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca.
Przedruk dozwolony za podaniem źródła.

Kwalifikacje pracownika KKO.

Sądząc z ilości ogłoszeń i konkursów rozpisanych na wakujące stanowiska, odbywa się obecnie dość intensywny proces odnawiania składu personalnego w aparacie KKO. Ten proces jest nie tylko wynikiem wprowadzania w życie nowych przepisów, które m. in. powiększyły kompetencje i odpowiedzialnoś dyrektora zarządzającego, lecz również skutkiem rozwijającej się poprawy gospodarczej i wzrostu zatrudnienia, które coraz dotkliwiej uwywatnia brak sił fachowych i powoduje żywszy ruch personalny. Uważamy, że w tych warunkach staje się wysoce aktualne podjęcie na nowo dyskusji na temat metod rekrutacji i przygotowania zawodowego pracowników KKO.

Doświadczenia ostatnich kilku lat, a zwłaszcza doświadczenia wyniesione z kryzysu, stworzyły podstawę do rewizji dawnego ustawodawstwa o KKO i wytyczyły dość wyraźnie kierunek rozwojowy kas; dziś nie mamy już wątpliwości, że w organizmie gospodarczym Polski kasom przypadły znacznie wybitniejsze zadania, niż te, które im były wyznaczone przed wojną pod zaborem czy to austriackim czy pruskim. Czy to się komu podoba, czy nie, kasy coraz mniej przypominają średniowieczne „montes pietatis" lub urządzenie służące do łatania budżetów samorządowych, a w coraz wyższym stopniu stają się autonomicznymi jednostkami, powołanymi do obsługi gospodarczych zadań samorządu terytorialnego. Ze względu na anemię prywatnego aparatu kredytowego i jego strukturalne wady punkt ciężkości w działalności kas przesuwa się coraz wyraźniej ze strony biernej — z zagadnienia oszczędnościowego — na stronę czynną — ku zagadnieniom kredytowym. To przesunięcie jest również wynikiem powojennej struktury wkładów, wielkiej płochliwiści wkładców, wymagającej od kierowników dużej wprawy w prowadzeniu polityki kasowej. Przed dzisiejszym kierownikiem kasy stoją problemy płynności i rentowności czy opłacalności w stopniu nie mniejszym, niż przed kierownikiem jakiegokolwiek banku. Stąd kierownika kasy musi cechować wybitnie bankowe podchodzenie do zagadnień, wypływających z działalności kasy. Prócz tego przed dzisiejszym kierownikiem stoją problemy również dawniej nieznane, a przynajmniej nie w tym stopniu ważne — jak problem kredytów zleconych wzgl. powierzonych do rozprowadzenia, problem współpracy z innymi kasami i centralami żyrowymi kas oraz rozliczne kwestie związane z reglamentacją kredytu przez państwo i akcją oddłużeniową. Należy przy tym pamiętać, że organizacja i operacje kas muszą być dostosowane nie tylko do instrukcyj organów nadzorczych z Ministerstwem Skarbu na czele, lecz również do wymagań instytucyj, z którymi kasy pozostają w stałych stosunkach kredytowych czy korespondencyjnych, jak np. Banku Polskiego, BGK i in. Wynika z powyższego, że dzisiejszy kierownik kasy, jeżeli ma stać na wysokości zadania, musi posiadać nie tylko te formalne kwalifikacje, jakich wymagają przepisy, lecz w rzeczywistości powinien posiadać pełnowartościową praktykę bankową, uzdalniającą do samodzielnego kierownictwa. To samo odnosi się również do jego zastępców. Zwróćmy jeszcze uwagę na fakt, że kierownik kasy jest przede wszystkim kierownikiem personelu kasy, a w tym charakterze jest z natury rzeczy przewodnikiem i nauczycielem swojej załogi pracowniczej. Od poziomu etycznego i kwalifikacyj dyrektora zależy w dużej mierze zgranie i fachowość całego personelu.

Wychodząc z powyższych założeń pozwolimy sobie na wypowiedzenie kilku uwag i sugestyj, które

z powodu braku miejsca będą miały z konieczności fragmentaryczny tylko charakter. Mamy nadzieję jednak, że dyskusja późniejsza zapełni luki i pozwoli na opracowanie pełniejszych wniosków.

Można nazwać truizmem twierdzenie, że od obsady personalnej kas zależy głównie, jeśli nie jedynie, należyte spełnianie przez KKO zadań społeczno-gospodarczych, nie mniej jednak twierdzimy, że w Polsce z truizmu tego ciągle jeszcze nie umie się wysnuwać właściwych wniosków. Gospodarka materiałem ludzkim jest u nas wciąż jeszcze fatalna, a polityka personalna jest przeważnie łańcuchem kapryśnych, często sprzecznych ze sobą decyzyj. Jeśli chodzi o teren KKO, to musimy sobie przede wszystkim powiedzieć, że rozpisywanie konkursów na wakujące stanowiska będzie się mijać z celem tak długo, jak nie potrafimy przygotować odpowiednich kandydatów, a to przygotowanie wymaga celowej, organizacyjnej pracy. Nie to jest ważne gdzie i jak długo kandydat pracował wzgl. odbywał praktykę, lecz to, czego się nauczył i co umie. Jeśli zgodzimy się na to twierdzenie, to musimy znowuż sobie powiedzieć, że dotychczasowe metody kształcenia wzgl. dokształcania personelu kierowniczego kas nie są wystarczające. Powstaje tu pytanie, czy praktyczne dokształcanie jest w ogóle możliwe bez wyjścia poza ramy kas i ich związków. Naszym zdaniem — nie, to znaczy, że uważamy praktykę wyłącznie na terenie kas za niewystarczającą na ogół do pełnienia odpowiedzialnych funkcyj kierowników kas. Kandydat na kierownika powinien przejść *„stage“* w jakimś banku z prawdziwego zdarzenia, aby zapoznać się ze wszystkimi komórkami pracy banku i nabrać bankowego sposobu podchodzenia do zagadnień. Ten *„stage“* bankowy powinien naszym zdaniem odbywać się już po przebyciu przez kandydata praktyki w KKO, a nie odwrotnie. Chodzi o to, że kandydat, który idzie na stage bankowy po odbyciu gruntownej praktyki w KKO, lepiej potrafi wykorzystać pobyt w banku dla uzupełnienia swojej wiedzy i zastosowania jej potem na terenie swej przyszłej działalności, niż ten kto rozpoczął od pracy w wielkim banku, aby potem przejść do zapoznawania się z mechanizmem małej kasy oszczędności. Należy pamiętać o tym, że praca w wielkich zwłaszcza bankach na stanowiskach urzędniczych nie bardzo przyczynia się do wyrabiania zdolności kierowniczych, a przeciwnie, grozi popadnięciem w schematyzm myślowy i jednostronną rutynę. To też jeśli podkreślamy niezbędność praktyki bankowej dla kandydatów na stanowiska kierownicze w KKO, to czynimy to nie w tym sensie, byśmy twierdzili, że na te stanowiska nadają się wyłącznie ludzie, którzy wyszli z bankowości; przeciwnie, sądzimy, że kandydaci na kierowników powinni w zasadzie rekrutować się spośród pracowników kas, tylko ci pracownicy powinni być odpowiednio szkoleni m. in. przez wysyłanie ich na stage bankowy dla poznawania, porównywania a w konsekwencji i ulepszania metod pracy. Łączy się z tym kwestia kursów zawodowych wzgl. dokształcających. Kursy te, urządzane dotychczas sporadycznie i w obrębie określonych grup instytucyj, stanowią tak poważny czynnik podnoszenia poziomu wiedzy fachowej, że należało by jak najenergiczniej dążyć do stworzenia z nich instytucji stałej. Uważamy jednak, że jako instytucje stałe powinny one przybrać charakter bardziej wielostronny zarówno jeśli chodzi o dobór wykładowców, jak i uczestników kursów. Jesteśmy krajem zbyt ubogim w siły naukowe, byśmy sobie mogli pozwolić na rozdrabnianie wysiłków i zamykanie się w obrębie określonych kategoryj instytucyj i pracowników. Sądzimy, że gdyby udało się złączyć we wspólnej inicjatywie banki publiczne, prywatne i KKO, można by było stworzyć jedną dla całego aparatu kredytowego instytucję dokształcającą, która z czasem mogłaby odegrać u nas tę rolę, jaką w Anglii odgrywa od wielu lat *Bankers Institute*. Kursy powinny być dwustopniowe: elementarne dla pracowników ze średnim wykształceniem po odbyciu przez nich jednorocznej praktyki bankowej lub kasowej oraz wyższe dla starszych, wybijających się pracowników celem przygotowania ich do stanowisk kierowniczych.

Reasumując, sądzimy, że racjonalny system szkolenia pracowników KKO powinien przedstawiać się następująco: 1) każdy nowowstępujący do instytucji pracownik powinien odbyć jednoroczną praktykę w instytucji, przechodząc kolejno wszystkie działy pracy; warunkiem przyjęcia na stałego pracownika powinno być złożenie po odbyciu praktyki egzaminu przed komisją powołaną do tego celu przez związek KKO. Od praktyki i egzaminu może być zwolniony pracownik, który odbył odpowiedni kurs zawodowy, zakończony egzaminem w instytucji wskazanej przez związek KKO, 2) kandydaci na stanowiska kierownicze powinni poza przepisowymi kwalifikacjami posiadać bezwzględnie praktykę bankową lub odbyć co najmniej półroczny „stage“ w którymś z banków komunalnych lub państwowych, a ponadto odbyć wyższe kursy bankowe wzgl. specjalnie zorganizowane dla kierowników KKO. Jeśli chodzi o stage bankowy, to wydaje się, że szczególnie pożytecznym było by umożliwienie kandydatom odbycie praktyki w B. G. K. z uwagi na wielostronność operacyj prowadzonych przez tę instytucję, jak i pod względem fachowym wysoko postawiony wydział kredytów komunalnych.

Jeżeli przywiązujemy tak dużą wagę do sprawy kształcenia zawodowego pracowników kas, to kierujemy się nie tylko motywem dobrze zrozumianego interesu samych kas, lecz również troską o samych pracowników, którzy powinni posiadać pełną możność wykazywania swoich zdolności i wybijania się. Każdy pracownik posiada swoje ambicje i jest obowiązkiem pracodawcy ambicje te wykorzystywać dla dobra instytucji i samego pracownika. Podobnie jak dobry żołnierz powinien nosić w tornistrze buławę marszałkowską, tak też żaden pracownik nie powinien być stawiany w takiej sytuacji. iżby widział przed sobą zamkniętą dalszą drogę awansu. Nie ma nic bardziej demoralizującego jak poczucie beznadziejności sytuacji, a takim jest poczucie niemożności osiągania coraz to wyższych stanowisk w pracy zawodowej. Również żaden dyrektor kasy nie powinien być utrzymywany w przekonaniu, że na tym stanowisku kończy się jego kariera; przeciwnie, powinien mieć świadomość, że jest to dopiero początek jego kariery, że zdolności wykazane na tym stano-

wisku otworzą mu drogę do wyższych stanowisk, jeśli nie w aparacie KKO, to po za nim. Wtedy będzie naprawdę dobrym dyrektorem, a przynajmniej będzie się starał nim być.

Z tych założeń wychodząc, opowiadam się za jak najwyższym ruchem personalnym w obrębie całego aparatu kredytowego ,ruchem świadomie organizowanym i kierowanym przez czynniki nadrzędne. W szczególności powinna istnieć żywsza wymiana ludzi między bankami a kasami. Młodzi a bardziej ambitni pracownicy banków, jeśli nie widzą dla siebie większej przyszłości w banku, powinni szukać możności wybicia się na terenie kas i odwrotnie; ambitni dyrektorzy kas powinni być brani pod uwagę jako kandydaci na kierownicze stanowiska w bankowości. Taka wymiana ludzi, zaspokajając ambicje jednostek, dałaby również duże korzyści całemu aparatowi kredytowemu, który w wielu gałęziach zdradza objawy skostnienia i szkodliwego schematyzmu. Jednak pożytek z tej wymiany ludzi będzie tym większy, im większą będziemy rozporządzać kadrą pracowników należycie przeszkolonych.

Dr Stefan Buczkowski.

Zadłużenie drobnych gospodarstw rolnych.

Rokrocznie od siedmiu lat Państwowy Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach ogłasza w serii prac społeczno - gospodarczych badania nad zadłużeniem drobnych gospodarstw do 50 ha (oprac. A. S. Broda). Ostatnie wydawnictwo obejmuje wyniki badań na dzień 1 lipca 1938 roku. Oparte są one na odpowiedziach 1036 gospodarstw, rozrzuconych po wszystkich dzielnicach Polski.

Jak zaznaczono we wstępie wydawnictwa skład zbiorowości próbnej „nie uprawnia do wyciągania z uzyskanych wyników wniosków co do absolutnej wielkości zadłużenia albo przeciętnych jego elementów w odniesieniu do ogółu gospodarstw w Polsce, a tym bardziej w tej lub innej grupie województw, czy kategorii gospodarstw“, nie mniej pozwala on na obserwowanie pewnych wyraźnych tendencyj, charakterystycznych dla stosunków kredytowych w drobnym rolnictwie.

Ogólne zadłużenie gospodarstw od dwóch już lat wykazuje bardzo niewielki spadek. Na 1.VII.1938 roku wyniósł on zaledwie 3,6% w porównaniu z rokiem poprzednim. Zjawisko to tłumaczone jest z jednej strony pewną poprawą gospodarczą, która sprzyja nie tylko likwidacji starych długów, ale także powstawanie nowych, z drugiej zaś strony — karencję długów rolniczych, a także żywiołowymi klęskami w niektórych dzielnicach Polski. Przeciętna zadłużenia na 1 ha wynosiła 184 zł (w r. 1931 — 341 zł); ⅓ gospodarstw jest prawie wolna od długów (zadłużenie na 1 ha do 49 zł). W poszczególnych grupach województw zadłużenie gospodarstw układa się różnie. Najwyższy poziom zadłużenia (322 zł na 1 ha) i najniższy spadek w ciągu siedmioletniego okresu (20%) wykazują gospodarstwa woj. zachodnich. Gospodarstwa woj. centralnych wykazują przeciętne zadłużenie na 1 ha w wysokości 191 zł, a spadek w porównaniu z 1931 r. — 50%, woj. wschodnie — odpowiednio 70 zł i 45%, a południowe — 169 zł i 60%. Cyfry te poza szeregiem dodatkowych przyczyn są przede wszystkim wyrazem wyższego lub niższego zainwestowania gospodarstw, a w konsekwencji mniejszej lub większej odporności na działanie kryzysu, mniejszej lub większej zdolności przystosowywania się do zmienionych warunków gospodarczych.

W ogólnej sumie zadłużenia 66% przypada na t. zw. kredyt finansowy, który z kolei dzieli się na zadłużenie w instytucjach kredytowych (kredyt zorganizowany) i na zadłużenie u osób prywatnych (kredyt niezorganizowany). Charakterystym, a wyraźnie zarysowanym zjawiskiem jest silniejszy spadek zadłużenia prywatnego, niż instytucyjnego, w konsekwencji czego udział kredytu zorganizowanego w ogólnej sumie zadłużenia finansowego wzrósł. Gdy w porównaniu z rokiem 1931 zadłużenie w instytucjach kredytowych spadło o 35%, to u osób prywatnych o 58%, tak że obecnie udział zadłużenia prywatnego wynosi 30% ogólnego zadłużenia finansowego, gdy przed siedmiu laty wynosił 40%.

Zadłużenie w różnych grupach instytucyj na 1 ha w poszczególnych grupach województw przedstawia na str. 152 tabela.

Jak już na początku zanotowaliśmy, rok gospodarczy 1937/38 był pierwszym okresem pokryzysowym, w którym gospodarstwa rolne korzystały żywiej z nowych kredytów. Przeciętna na 1 ha nowo zaciągniętego kredytu finansowego wahała się w latach poprzednich w granicach od 6 zł do 11,5 zł, zaś w roku 1937/38 wzrosła do 19 zł.

W sumie nowo zaciągniętych kredytów, przypada na instytucje kredytowe 57%, na osoby prywatne — 43%. Cyfry te świadczą o powrocie zaufania do rolnictwa, jako kredytobiorcy tak wśród instytucyj kredytowych, jak i osób prywatnych.

Ciekawe są dane, dotyczące udziału poszczególnych grup instytucyj kredytowych w nowych kredytach. Przedstawia je na str. 153 zestawienie (na 1 ha obszaru).

Pro domo nostra, musimy z przyjemnością stwierdzić wybitny udział kas komunalnych w nowych kredytach, wyrażający się odsetkiem podwójnie wyższym niż ich udział w ogólnym zadłużeniu finansowym.

Zużycie nowo zaciągniętych kredytów jest z punktu widzenia gospodarczego zupełnie celowe. Przypada z nich 22% na spłaty rodzinne, a więc na utrzymanie warsztatu rolnego, 18% — na budynki gospodarskie, 13% — na kupno ziemi, 10% na spłatę długów i procentów, 8% — na pasze i nasiona.

Grupy województw	Rok	Państwowy Bank Rolny		Spółdzielnie kredytowe		Kasy*) komunalne		Inne instytucje		Razem	
		zł	%	zł	%	zł	%	zł	%	zł	%
Zachodnie . .	1931	42	30,4	48	34,8	30	21,7	18	13,1	138	100,0
	1933	73	44,0	53	31,9	19	11,4	21	12,7	166	100,0
	1934	94	56,6	36	21,7	19	11,4	17	10,3	166	100,0
	1935	76	47,2	36	22,4	15	9,3	34	21,1	161	100,0
	1936	63	49,6	32	25,2	13	10,2	19	15,0	127	100,0
	1937	57	44 5	37	28,9	16	12,5	18	14,1	128	100,0
	1938	48	41,4	34	29,3	14	12,1	20	17,2	116	100,0
Centralne . .	1931	73	56,2	31	23,8	23	17,7	3	2,3	130	100,0
	1933	73	60,8	22	18,3	15	12,5	10	8,4	120	100,0
	1934	94	71,8	19	14,5	14	10,7	4	3,0	131	100,0
	1935	70	65,4	18	16,8	12	11,2	7	6,6	107	100,0
	1936	63	67,7	16	17,2	12	12,9	2	2,2	93	100,0
	1937	60	65,9	16	17,6	12	13,2	3	3,3	91	100,0
	1938	56	62,2	18	20,0	13	14,5	3	3,3	90	100,0
Południowe .	1931	88	46,6	51	27,0	40	21,2	10	5,2	189	100,0
	1933	67	45,0	43	28,9	24	16,1	15	10,0	149	100,0
	1934	68	58,2	21	17,9	21	17,9	7	6,0	117	100,0
	1935	60	52,6	27	23,7	20	17,5	7	6,2	114	100,0
	1936	40	44,9	24	27,0	18	20,2	7	7,9	89	100,0
	1937	38	42,2	26	28,9	18	20,0	8	8,9	90	100,0
	1938	34	38,2	27	30,3	19	21,4	9	10,1	89	100,0
Wschodnie .	1931	37	52,9	20	28,6	11	15,6	2	2,9	70	100,0
	1933	43	58,9	18	24,7	7	9,6	5	6,8	73	100,0
	1934	42	62,7	17	25,3	6	9,0	2	3,0	67	100,0
	1935	42	65,6	15	23,4	4	6,3	3	4,7	64	100,0
	1936	40	66,6	12	20,0	4	6,7	4	6,7	60	100,0
	1937	37	69,8	10	18,9	4	7,5	2	3,8	53	100,0
	1938	29	64,5	9	20,0	5	11,1	2	4,4	45	100,0
Średnia . . .	1931	62	47,0	37	28,0	25	18,9	8	6,1	132	100,0
	1933	67	51,5	34	26,2	16	12,3	13	10,0	130	100,0
	1934	78	62,4	24	19,2	15	12,0	8	6,4	125	100,0
	1935	63	56,3	23	20,5	13	11,6	13	11,6	112	100,0
	1936	54	58,1	21	22,6	11	11,8	7	7,5	93	100,0
	1937	48	55,2	20	23,0	12	13,8	7	8,0	87	100,0
	1938	46	54,1	20	23,5	12	14,1	7	8,3	85	100,0

Opracowania cyfrowe zostały uzupełnione obfitym zacytowaniem głosów wsi, zanotowanych na marginesie ankiety o zadłużeniu. Głosy te w sposób żywy i bezpośredni charakteryzują stosunki kredytowe na wsi, a także nakreślają jej postulaty.

Na podstawie tych głosów można by postulaty kredytowe wsi ująć w następujące punkty:

1) zorganizowanie kredytu średnio i długoterminowego;

2) obniżenie kosztów kredytu, nie tylko z tytułu odsetek, ale także kosztów ubocznych i uciążliwych formalności;

3) nowy kredyt winien być uruchomiony przede wszystkim na spłaty rodzinne, następnie na budownictwo wiejskie, wreszcie na inwestycje gospodarskie.

Wieś chce się po ciężkich kryzysowych przejściach odbudować, chce za wszelką cenę utrzymać zdrowe warsztaty rolne. Dlatego tak silnie woła o kredyty na spłaty rodzinne, które nie tylko ułatwią zachowanie warsztatu rolnego, ale także przejście pozostałych członków rodziny do zawodów pozarolniczych, o kredyty na budownictwo gospodarcze, na zakup narzędzi rolniczych, dokupno ziemi i inne inwestycje. Kredyt krótkoterminowy jest drogi, za drogi na stosunki wiejskie. Dlatego we wszystkich głosach zanotowano narzekania na instytucje tego kredytu. Kredyt długoterminowy jest mało dostępny dla wsi, przede wszystkim wskutek nieuregulowanych hipotek. Np. jeden z gospodarzy zrezygnował z pożyczki na spłaty rodzinne 4000 zł, albowiem koszty intabulacyjne, przepisanie prawa własności itd. wyniosłyby ponad 500 zł. Inny gospodarz oblicza, że przy tym samym kredycie owe koszty uboczne wyniosą około 16% uzyskanej pożyczki.

Głosy uczestników ankiety dają także świadectwo wielkiego spustoszenia, jakie poczynił kryzys łącznie z oddłużeniem w stosunkach kredytowych na wsi. Załamanie zaufania do instytucyj kredytowych i odwrotnie, zaufania tych instytucyj do rolników jako kredytobiorców, oraz całkowite załamanie kredytu prywatnego, nawet w formie pośredniej, mianowicie przez wielkie trudności w uzyskaniu żyr — oto najważniejsze skutki kryzysu i oddłużenia. Jeden z gospodarzy w pow. włoszczowskim pisze, że „jakkolwiek ustawa oddłużeniowa była zbawienna, to jednak w większości wypadków czyni ona szkody przez zbyt długie przeprowadzanie akcji oddłużenio-

*) KKO i gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe.

wej i podciąganie pod swoje działanie kategorii ludzi, którzy zadłużyli się lekkomyślnie i na cele konsumcyjne, nie mające nic wspólnego z dobrem gospodarstwa. Inny gospodarz z pow. gostyńskiego pisze, że „ustawa oddłużeniowa mści się na ludziach uczciwych i zamyka im drogę do zaciągania kredytu. Z ustawy oddłużeniowej korzystają przeważnie spekulanci".

Grupy województw	Rok	Państwowy Bank Rolny		Spółdzielnie kredytowe		Kasy komunalne		Inne instytucje		Razem	
		zł	%	zł	%	zł	%	zł	%	zł	%
Zachodnie	1930/31	14.69	31,69	9.47	20,43	17.05	36,79	5.14	11,09	46.35	100,0
	1932/33	0.82	9,15	4.71	52,57	2.30	25,67	1.13	12,61	8.96	100.0
	1933/34	3.28	49,47	1.25	18,86	1.82	27,45	0 28	4,22	6.63	100,0
	1934/35	0.93	17,71	1.98	37,71	2.12	40,38	0 22	4,20	5.25	100,0
	1935/36	1.14	30,48	1.42	37,97	1.07	28,61	0 11	2,94	3.74	100,0
	1936/37	9.00	48,41	3.86	20,76	4.32	23,24	1.41	7,59	18.59	100,0
	1937/38	6.94	32,58	6.29	29,53	4.59	21,55	3.48	16,34	21.30	100,0
Centralne	1930/31	11 46	29,55	15.42	39,76	10.62	27,39	1.28	3,30	38.78	100,0
	1932/33	1.19	25,11	1.22	25,74	2.20	46,41	0 13	2,74	4.74	100,0
	1933/34	0.75	21,68	1 26	36,42	1.43	41,33	0.02	0,57	3.46	100,0
	1934/35	0 10	3,75	0.69	25,84	1.81	67,79	0.07	2,62	2.67	100,0
	1935/36	0.31	10,17	0.92	30,16	1.17	38,36	0.65	21,31	3.05	100,0
	1936/37	1.34	21,34	2.51	39,97	1.80	28,66	0.63	10,03	6.28	100,0
	1937/38	2.62	24,93	4.07	38,72	3.63	34,54	0.19	1,81	10.51	100,0
Południowe	1930/31	19.36	32,30	18.51	30,88	16.54	27,59	5 53	9,23	59.94	100,0
	1932/33	0.47	4,93	4.76	49,95	3.56	37,36	0.74	7,76	9.53	100,0
	1933/34	0.13	2,66	3 09	63,32	1.57	32,17	0 09	1,85	4.88	100,0
	1934/35	1 05	30,88	1.32	38,83	0.66	19,41	0 37	10,88	3.40	100,0
	1935/36	0.97	18,98	2.71	53,04	1.15	22,50	0.28	5,48	5 11	100 0
	1936/37	0.08	0,90	5.19	58,25	1.80	20,20	1.84	20,65	8.91	100,0
	1937/38	2.47	29,27	3.96	46,92	1.31	15,52	0.70	8,29	8 44	100,0
Wschodnie	1930/31	2.13	11,23	9.25	48,76	7.39	38,96	0,20	1,05	18.97	100,0
	1932/33	0.25	19,08	0.75	57,26	0.31	23,66	—	—	1.31	100,0
	1933/34	2.92	81,79	0.39	10,93	0.26	7,28	—	—	3.57	100,0
	1934/35	1.21	51,49	0.78	33,19	0,28	11,91	0 08	3,41	2.35	100,0
	1935/36	0.19	9,79	0.86	44,33	0,86	44,33	0.03	1,55	1 94	100,0
	1936/37	0.52	14,36	2.11	58,29	0.75	20,72	0.24	6,63	3.62	100,0
	1937/38	0.71	15,01	1.65	34,88	2.01	42,50	0.36	7,61	4.73	100,0
Średnia	1930/31	12.40	29,52	13.36	31,81	13.14	31,29	3.10	7,38	42.00	100,0
	1932/33	0.83	13,26	2.78	44,41	2.16	34,50	0.49	7,83	6.26	100,0
	1933/34	1.79	38.91	1.42	30,87	1.29	28,04	0.10	2,18	4.60	100,0
	1934/35	0.71	21,13	1.14	33,93	1 34	39,88	0 17	5,06	3.36	100,0
	1935/36	0 60	17,75	1.37	40,54	1.08	31,95	0.33	9,76	3.38	100,0
	1936/37	2 46	29,36	3.04	36,28	2 03	24,22	0.85	10,14	8.38	100,0
	1937/38	2.96	27,28	3.90	35,95	3.06	28,20	0.93	8,57	10.85	100,0

S.

Dwudziestolecie P.K.O.

Cała energia i wola społeczeństwa polskiegoześrodkowuje się dziś zgodnie i samorzutnie w jednym i wspólnym działaniu, mającym na celu mobilizację wszystkich sił gospodarczych i finansowych, przyśpieszenie tempa rozbudowy inwestycyj o charakterze obronnym, wreszcie zapewnienie szeroko pojętej samowystarczalności kraju. Przed każdym wyrasta mimowoli pytanie, jakie są możliwości pokrycia tak doniosłych potrzeb, jakimi środkami finansowymi kraj dysponuje, jaki jest, konkretnie biorąc, potencjał kapitałowy i jakie możliwości jego wzmożenia. Zainteresowanie instytucjami oszczędnościowymi w tych warunkach wzrasta niepomiernie.

Korzystając z okazji, że Pocztowa Kasa Oszczędności kończy właśnie okres pierwszego dwudziestolecia swego istnienia oraz biorąc pod uwagę fakt, że instytucja ta kroczy w pierwszym rzędzie instytucyj oszczędnościowych, postaramy się pokrótce scharakteryzować wyniki przez nią osiągnięte w dziedzinie kapitalizacji oraz ogólno - gospodarczej i społecznej.

Bilans dwudziestolecia charakteryzuje suma 1.094 mil. kapitałów. Jest to wynik osiągnięty właściwie nie w ciągu dwudziestu, lecz szesnastu lat. W porównaniu ze stanem wkładów kas oszczędności, działających przed wojną w granicach obecnej Rzeczypospolitej, stanowi to około 45% wkładów przedwojennych.

Na tak pomyślny rozwój wkładów instytucji zwłaszcza w ciągu ostatniego dziesiątka lat złożyło się wiele przyczyn: widoczna poprawa koniunktury,

obejmująca swym zasięgiem prawie wszystkie dziedziny wytwórczości, na szeroką skalę zakrojona akcja inwestycyjna rządu, realizowana w ramach planów inwestycyjnych, wreszcie trzecią bodaj że najważniejszą przyczyną o charakterze strukturalnym silnego i systematycznego narastania volumenu kapitałowego jest akcja szerzenia zmysłu oszczędnościowego i uświadamiania społeczeństwa o korzyściach systematycznego oszczędzania oraz o sposobach oszczędzania. Za pośrednictwem gęstej sieci zbiornic, rozsianych po całym terytorium kraju, instytucja dociera do najdalszych okolic, zasięgiem swej działalności obejmując przeważnie sfery średnio i mało zamożne. Świadczy o tym wyraźnie przeciętna suma wkładów na jednej książeczce, która wynosi w P. K. O. — 232 zł, jest zatem o prawie 50% niższa ol przeciętnej sumy wkładów na jednej książeczce oszczędnościowej w komunalnych kasach oszczędności.

Szczególnie pomyślne wyniki w akcji krzewienia tzw. drobnych oszczędności instytucja osiągnęła wśród młodzieży szkolnej. Liczba szkolnych kas oszczędności opartych w P. K. O. sięga według ostatnich danych 14.000 kas, zrzeszających ponad jeden milion członków. Akcja ta rozpoczęta wśród młodzieży szkolnej kontynuowana jest następnie poprzez organizacje młodzieżowe, społeczne, religijne, wojsko itp. wśród młodzieży i dorosłych.

W zrozumieniu olbrzymiej odpowiedzialności i obowiązków, jakie spadają na instytucję o zasięgu ogólnokrajowym, Pocztowa Kasa Oszczędności dąży do stałego i systematycznego udoskonalania, rozszerzania i pogłębiania zakresu swej działalności, do wykorzystania wszystkich istniejących możliwości podniesienia stopy oszczędzania i gospodarności wśród obywateli. Pomijając już intensywny proces udoskonalania form organizacyjnych instytucji, która w tym zakresie prześcignęła niejedną pokrewną instytucję zagranicą, nastąpiło w drugim dziesięcioleciu znaczne rozszerzenie działalności instytucji przez zorganizowanie w największych ośrodkach gospodarczych kraju oddziałów. W drugim dziesięcioleciu instytucja rozszerza zakres swej działalności przez zorganizowanie działu ubezpieczeń na życie.

W r. 1930 powstaje z inicjatywy instytucji Bank Polska Kasa Opieki, mający na celu objęcie terenu emigracji polskiej, w zakresie zarówno akcji oszczędnościowej, jak również w zakresie przygotowania gruntu do nawiązania stosunków gospodarczych i kulturalnych z najpoważniejszymi skupiskami emigracji polskiej.

Skuteczność akcji P. K. O. na odcinku krzewienia myśli oszczędnościowej charakteryzuje najlepiej rozwój liczby książeczek oszczędnościowych. W latach 1924 do 1927 przeciętny przyrost liczby książeczek wynosi 40.000 rocznie, podczas gdy w latach 1928 do 1933 przeciętny roczny przyrost wynosi już 163 tysiące nowych książeczek, a w latach 1934 do 1938 —przeciętny przyrost wynosi przeszło 450 tys. Ogólna liczba książeczek, wynosząca w końcu 1927 r. — 180 tys., wzrosła do r. 1938 do liczby 3.406 tys., czyli prawie 19-stokrotnie. Suma wkładów wzrosła w tym samym okresie z 68 mil. zł do 779 mil. zł, a więc przeszło 12-stokrotnie. Ta dysproporcja między wzrostem ilościowym i kwotowym jest całkowicie zrozumiała, zwłaszcza jeżeli się uwzględni charakter prowadzonej przez instytucję akcji oszczędnościowej, nastawionej na sfery mało i średnio zamożne. Wskazuje na to również skład zawodowy wkładców P. K. O., — prawie 1/4 książeczek przypada na młodzież szkolną. Przeciętny wkład na książeczkach tej kategorii wkładców nie przekracza przeważnie 50 zł.

O pomyślnym rozwoju obrotu czekowego instytucji świadczy najlepiej fakt, że obecnie każde większe przedsiębiorstwo handlowe oraz prawie co drugi większy zakład przemysłowy posiada konto czekowe P. K. O. Dział czekowy wykazuje systematyczny wzrost, zarówno jeżeli chodzi o liczbę właścicieli kont czekowych, jak również globalnej sumy obrotów czekowych oraz pozostałości na kontach czekowych. Na szczególne podkreślenie zasługuje stale wzrastający odsetek obrotów bezgotówkowych; przeszło 3/4 ogólnego obrotu czekowego dokonuje się ostatnimi laty sposobem bezgotówkowym. Ogólna liczba kont czekowych wynosiła w końcu 1938 r. — 78,5 tys., suma ogólnego obrotu czekowego — 37,9 miliardów zł, w tym 29 mil. zł dokonano sposobem bezgotówkowym. Suma wkładów na kontach czekowych wynosiła w końcu 1938 r. 305,2 mil. zł.

System ubezpieczeń na życie wprowadzony w r. 1928 nastawiony jest podobnie jak dział oszczędnościowy na sfery przede wszystkim średnio i mało zamożne. Znakomita część ubezpieczeń opiewa na sumy poniżej 5.000 zł. Rozwój tego działu kształtuje się nader pomyślnie. Wystarczy wskazać, że w r. 1928, tzn. w pierwszym r. działalności, udział instytucji w portfelu ubezpieczeń na życie wszystkich instytucyj ubezpieczeń na życie, działających w Polsce, wynosił zaledwie 2,3%, ostatnio udział ten stanowi 1/3 portfelu wszystkich instytucyj ubezpieczeń na życie. Liczba polis — 148.865, suma ubezpieczenia 218,5 mil. zł.

Poza tymi trzema działami pracy instytucja prowadzi dla swych klientów różne czynności bankowe, jak przekazy zagraniczne, operacje dewizowe, zlecenia giełdowe, depozyty, kasetki depozytowe, które wykazują stały wzrost operacyj.

Rola kredytowa instytucji uwydatnia się szczególnie silnie w dziedzinie kredytu długoterminowego. Kapitały instytucji lokowane są przeważnie w walorach średnio i długoterminowych. W końcu 1938 r. wartość lokat tego typu wynosi przeszło 882 mil. zł. Lokaty krótkoterminowe w formie skupu weksli, pożyczek wekslowych i lombardowych wynosiły 68 mil. zł. Będąc najpoważniejszym spośród instytucyj finansowych nabywcą walorów kredytu średnio- i długoterminowego, instytucja spełnia niezmiernie doniosłą rolę na rynku kapitałowym.

Jan Czadankiewicz.

Kronika ustawodawcza i sądowa

Wynagrodzenia starostów jako przewodniczących rad komunalnych kas oszczędności.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych wystosowało w sprawie powyższej pismo okólne z dnia 27 marca rb. S. G. 46-2-79 (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr 7, poz. 54) do p.p. wojewodów (z wyjątkiem Wojewody w Katowicach) treści następującej:

Kilku P.P. Wojewodów zwróciło się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z zapytaniem, czy starostom może być przyznawane wynagrodzenie z tytułu przewodniczenia w radach KKO względnie, czy starostowie mogą pobierać diety za udział w posiedzeniach organów kasy. W związku z tym Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu wyjaśnia, co następuje:

Art. 14 (1) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R. P. Nr 95, poz. 860), który stanowi, że członkowie organów kasy oszczędności mają prawo do wynagrodzenia za udział w posiedzeniach i do zwrotu rzeczywiście poniesionych kosztów podróży, bez prawa do stałego uposażenia — jest przepisem ogólnym.

Wspomniany wyżej artykuł został rozwinięty w § 9 (3) rozporządzenia wykonawczego z dnia 16 marca 1937 r. (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 173), który postanawia ,że przewodniczący oraz członkowie rady kasy pełnią swą funkcję bezpłatnie. Służy im jednak prawo do diet za udział w protokołowanych posiedzeniach oraz zwrot kosztów podróży w wysokości uchwalonej przez radę kasy w myśl zasad, ustalonych przez związek kas oszczędności, o ile nie stoją temu na przeszkodzie przepisy szczególne.

Takim przepisem szczególnym w odniesieniu do przewodniczących wydziałów powiatowych (starostów) jest właśnie postanowienie, zawarte w art. 59 ust. (5) i (6) ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego z dnia 23 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 294), które wyraźnie zabrania przyznawania na korzyść przewodniczących wydziałów powiatowych i ich zastępców dodatkowego wynagrodzenia poza tym, które otrzymują z funduszów powiatowego związku samorządowego, zezwalając jedynie na przyznawanie im diet i kosztów podróży za podróże poza granice powiatu. Jest to niewątpliwie ten przepis szczególny, o którym mowa w ustępie poprzednim, w świetle którego starostom za przewodniczenie w radach lub komisjach KKO nie przysługuje żadne wynagrodzenie ani też diety za udział w posiedzeniach tych organów KKO".

Ustalenie wartości depozyt. obligacyj 5% Poż. Obrony Przeciwlotniczej i zastępcze przyjmowanie pokwitowań subskrypc. do czasu wydania oryginalnych obligacyj.

Ministerstwo Skarbu wydało w powyższej sprawie okólnik z dn. 17.IV r. b. L. D. II. 9163/1/39 treści następującej:

„W myśl art. 8 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 28 marca 1939 r. wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych o wypuszczeniu wewnętrznej pożyczki państwowej na cele obrony Państwa (Dz. U. R. P. Nr 26, poz. 176) obligacje 5% Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej mają wszelkie prawa papierów pupilarnych i mogą być używane do składania na kaucje cywilne i wojskowe.

W związku z powyższym Ministerstwo Skarbu komunikuje, że obligacje wymienionej pożyczki mogą być przyjmowane przez władze, urzędy, przedsiębiorstwa i zakłady państwowe jako wadia przy przetargach oraz jako kaucje na zabezpieczenie wszelkiego rodzaju umów oraz zaliczek wypłacanych na dostawy i roboty rządowe, jak również na zabezpieczenie udzielonych przez Skarb Państwa kredytów akcyzowych, celnych i transportowych. Wartość depozytową (wadialną i kaucyjną) rzeczonych obligacyj ustala się niniejszym na złotych 85 za 100 złotych wartości imiennej.

Do czasu wydania subskrybentom oryginalnym obligacyj 5% Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej (stosownie do §§ 10 i 15 powołanego na wstępie rozporządzenia obligacje wydane będą w terminie do dnia 1 grudnia 1939 r.) pokwitowania na wpłatę całkowitej należności z tytułu zadeklarowanej subskrypcji (t. zw. pokwitowania subskrypcyjne) mogą być zastępczo przyjmowane na kaucje i wadia według tej samej wartości depozytowej, co i oryginalne obligacje, tj. złotych 85 za 100 złotych wartości imiennej, przy zachowaniu następujących warunków:

1) Pokwitowania subskrypcyjne przyjmowane będą wyłącznie od pierwonabywców pożyczki tj. od osób, na imię których pokwitowania te zostały wystawione.

2) Do każdego pokwitowania subskrypcyjnego winno być dołączone zaświadczenie placówki, która subskrypcję przyjęła, stwierdzające, iż wpłata objęta tym pokwitowaniem stanowi pokrycie całej subskrybowanej kwoty.

3) Pokwitowania, stwierdzające wpłatę jedynie tylko części subskrybowanej kwoty, nie mogą być przyjmowane na kaucje i wadia.

4) Pokwitowania subskrypcyjne mogą być przyjmowane na wadia przy przetargach bez ograniczeń, zaś tytułem kaucyj — na zabezpieczenie wyłącznie po dniu 4 kwietnia 1939 r. zawartych umów, przyznanych zaliczek i kredytów. Pokwitowania te nie mogą być natomiast przyjmowane:

a) na zamianę kaucyj, złożonych w państwowych papierach wartościowych przed dniem 5 kwietnia 1939 r., oraz

b) gdy formalnie nowa umowa stanowi w istocie swej bezpośrednie przedłużenie umowy wygasającej i nie ustala przy tym kaucji wyższej od przyjętej w umowie poprzedniej, w razie natomiast wyższej kaucji — pokwitowanie subskrypcyjne mogą być przyjmowane jako uzupełnienie kaucji dotychczasowej.

5) Przy składaniu zabezpieczenia (wadium lub kaucji) w postaci pokwitowania subskrypcyjnego pierwonabywca winien równocześnie złożyć formalnie podpisaną deklarację upoważniającą kasę Urzędu Skarbowego, w której zabezpieczenie to będzie przechowywane, do dokonania zamiany tego pokwitowania we właściwej placówce na oryginalne obligacje 5% Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej".

Pożyczki premiowe.

W Dzienniku Ustaw Nr 33, poz. 210 została ogłoszona ustawa z dnia 5 kwietnia 1939 r. o pożyczkach premiowych. Zasady tej ustawy zostały omówione na podstawie projektu rządowego w Nr. 3 „Oszczędności". Należy jedynie przypomnie, że w myśl tej ustawy zawodową sprzedażą lub kupnem celem odsprzedaży obligacyj pożyczek premiowych, których emisja zostaje zastrzeżona wyłącznie na rzecz Skarbu Państwa, mogą się trudnić jedynie Bank Polski, banki państwowe,

P. K. O., Komunalne Kasy Oszczędności, Centralna Małopolska Kasa Oszczędności we Lwowie, gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe, Centralna Kasa Spółek Rolniczych oraz banki. Na sprzedaż na raty obligacyj pożyczek premiowych wymagane jest szczególne zezwolenie Ministra Skarbu.

Pomoc Skarbu Państwa przy niektórych długoterminowych pożyczkach Pań. Banku Rolnego.

W Dzienniku Ustaw Nr 33, poz. 211 ogłoszona została ustawa z dnia 5 kwietnia 1939 r. o pomocy Skarbu Państwa przy niektórych długoterminowych pożyczkach w listach zastawnych Państwowego Banku Rolnego (przesłanki gospodarcze tej ustawy omówione zostały w Nr. 5 „Oszczędności", notatka w kronice p. t. „Nowe projekty ustawowe w zakresie kredytów"). Poczynając od 1 stycznia 1939 Skarb Państwa opłaca za dłużników Państwowego Banku Rolnego aż do całkowitej spłaty pożyczki część należności na umorzenie kapitału, oprocentowanie i dodatek administracyjny, a mianowicie: 1) 1 proc. w stosunku rocznym od imiennej sumy pożyczek udzielonych w listach zastawnych emitowanych przed 1 stycznia 1933, zabezpieczonych na nieruchomościach o obszarze nieprzewyższającym 100 ha; 2) 1,42 proc. w stosunku rocznym od imienej sumy pożyczek udzielonych w 4,5 proc. listach zastawnych Państwowego Banku Rolnego serii I. zabezpieczonych na nieruchomościach o obszarze nieprzewyższającym 100 ha; 3) 2,72 proc. w stosunku rocznym od imiennej sumy pożyczek, udzielonych w 4,5 proc. listach zastawnych Państwowego Banku Rolnego serii II. W przypadku obniżenia dodatku administracyjnego, opłaty skarbu państwa ustalone wyżej ulegną takiemu samemu obniżeniu. Minister Skarbu upoważniony został do pokrycia całkowitej lub częściowej różnicy pomiędzy wartością imienną 4,5 proc. listów zastawnych Państwowego Banku Rolnego serii II, a sumą uzyskaną z ich realizacji.

Zniesienie niektórych wojewódzkich urzędów rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich.

Rozporządzeniem Ministrów Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Sprawiedliwości z dnia 6 kwietnia 1939 r. (Dz. U. R. P. Nr 33, poz. 215) zniesione zostały wojewódzkie urzędy rozjemcze do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich w Brześciu nad Bugiem, w Krakowie i Tarnopolu, przy czym właściwość wojewódzkiego Urzędu w Warszawie rozciągnięta została na obszar woj. poleskiego w Kielcach na obszar woj. krakowskiego i śląskiego i we Lwowie na obszar woj. tarnopolskiego.

Czy bank może zasłaniać się tajemnicą handlową w stosunku do spadkobierców osoby, z którą zawarł umowę?

Na pytanie to daje odpowiedź orzeczenie Sądu Najwyższego w sprawie Marii M. oraz Ewy, Adama i Andrzeja M. przeciwko Akcyjnemu Bankowi Hipotecznemu we Lwowie. Spadkodawca powodów, Jan M. zostawił w pozwanym Banku papiery wartościowe. Bank zawiadomił wprawdzie o tym fakcie jednego z powodów, jednak odmówił mu jakichkolwiek informacyj co do zastawionych papierów, zasłaniając się tajemnicą handlową. Sąd Najwyższy rozpoznając sprawę ustalił, iż powołanie się Banku na postanowienia art. art. 57, 59, 61 i 67 prawa bankowego jest bezzasadne, gdyż spadkobiercy w myśl § 547 u. c. austrj. (również art. 724 K. N.) przedstawiają w stosunku do Banku osobę spadkodawcy, a Bank w stosunku do kontrahenta, z którym zawarł umowę o pożyczkę pod zastaw papierów wartościowych, nie może przecież zasłaniać się tajemnicą handlową. W tych warunkach skarga kasacyjna pozwanego Banku, jako nie mająca usprawiedliwionych podstaw, podlega oddaleniu.

Teza Sądu Najwyższego brzmi:

„Bank nie może wobec spadkobierców osoby, z którą zawarł umowę, zasłaniać się tajemnicą handlową co do tej umowy". Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 18.I.1938 Nr C. II. 1781/37.

Zbiór Orzeczeń Sądu Najwyższego za 1938 r., zeszyt XI Nr kol. 500.

Kronika krajowa

Konferencja Komitetu Porozumiewawczego Publicznych Instytucyj Oszczędnościowych.

W dniu 17 kwietnia br. odbyła się pod przewodnictwem prezesa dr. Grubera w Katowicach konferencja komitetu porozumiewawczego publicznych instytucyj oszczędnościowych.

W konferencji, której głównym tematem były zagadnienia polityki lokacyjnej publicznych instytucyj oszczędnościowych, wzięli udział przedstawiciele P. K. O. i komunalnych kas oszczędności z ministrem Dolanowskim oraz prezydentem dr. Kocurem na czele.

Sejmik Komunalnego Związku Kredytowego w Poznaniu.

Dnia 1 kwietnia rb. odbył się w sali Rady Miejskiej w Poznaniu doroczny Sejmik Komunalnego Zw. Kredytowego, który jest jednocześnie walnym zgromadzeniem udziałowców Komunalnego Banku Kredytowego w Poznaniu, centrali finansowej powiatów, miast i KKO na terenie Wielkopolski i Pomorza. Sejmikowi przewodniczył prezes Związku p. Leon Barciszewski.

Zagajając obrady przewodniczący Sejmiku wygłosił przemówienie, w którym wskazał na doniosłość chwili, w jakiej odbywają się obrady Sejmiku, deklarując gotowość przysłużenia się sprawie narodowej na odcinku działalności instytucyj. W związku z tym przewodniczący zaproponował Sejmikowi uchwalić na FON z czystego zysku Banku kwotę zł 100 tys. oraz subskrybować Pożyczkę Obrony Przeciwlotniczej w wysokości 200 tys. zł. Wniosek przewodniczącego Sejmik uchwalił przez aklamację.

W dalszym ciągu obrad szczegółowe sprawozdanie z działalności Komunalnego Banku Kredytowego w Poznaniu w r. 1938 wygłosił dyr. p. Tadeusz Adamczewski.

Po sprawozdaniu p. dyr. Adamczewskiego imieniem komisji rewizyjnej przemawiał p. Jankowski, prezydent m. Inowrocławia, wnosząc o udzielenie pokwitowania wydziałowi związku i dyrekcji Banku oraz o zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za r. sprawozdawczy. Wniosek komisji rewizyjnej przyjęto jednogłośnie.

Z kolei Sejmik uchwalił podział czystego zysku Banku za r. 1938 w sumie 743.181,25 zł, przeznaczając na wypłatę

dywidendy 8 proc. Z pozostałej reszty, poza uchwaloną subwencją na Fundusz Obrony Narodowej w sumie zł 100 tys., uchwalono subwencję m. in. dla bezrobotnych w sumie zł 25 tys., szereg subwencji dla Rad Gospodarczych wojew. poznańskiego i pomorskiego itd. Następnie Sejmik uchwalił dotację dla Związku KKO w Poznaniu na r. 1939 w sumie zł 100 tys. na poczet czystych zysków Banku za tenże rok.

Wobec upływu kadencji czterech członków wydziału, Sejmik powołał na ich miejsce pp.: inż. Rungego — prez. m. Poznania, Maćkowiaka — prez. m. Gniezna (ponownie), Kasprzaka — starostę pow. gnieźnieńskiego i dr. Wilczaka — starostę pow. inowrocławskiego (ponownie). Do komisji rewizyjnej zostali powołani pp.: Jankowski — prezydent m. Inowrocławia, Ekkert — starosta pow. ostrowskiego i Sołtysiak — burmistrz m. Wrześni.

W wolnych głosach uchwalono rezolucję, w której Sejmik, witając gorąco inicjatywę Wydziału w sprawie ofiary sumy zł 100 tys. na FON oraz subskrypcji przez Bank pożyczki obrony przeciwlotniczej na sumę zł 200 tys., upoważnia Wydział do podwyższenia subskrypcji o dalsze 200 tys. złotych.

Walne zgromadzenie Związku KKO we Lwowie.

Dnia 3 kwietnia br. odbyło się we Lwowie walne zgromadzenie tamtejszego Związku KKO. W zebraniu wzięli udział, obok delegatów KKO, również przedstawiciele miejscowych władz i instytucji, a nadto przedstawiciel władzy nadzorczej p. nacz. Hebrowski oraz przedstawiciele Związku Związków KKO i Związku KKO w Warszawie.

Obszerne sprawozdanie za rok ubiegły wygłosił p. Prezes dr Uhma, omawiając szczegółowo działalność i sytuację finansową kas małopolskich, a na tym tle działalność Związku KKO.

Następnie p. dr Wagner, dyrektor Związku, wygłosił ciekawy referat pt. „O wkładach oszczędnościowych kas zrzeszonych w Związku KKO we Lwowie". Referat poświęcony był analizie wkładów pod względem ich strutkury ze specjalnym uwzględnieniem terminów wypowiedzenia. Okazuje się, że w większości kas, zwłaszcza w woj. krakowskim i lwowskim, wkłady terminowe odgrywają rolę poważną, minimalną zaś — wkłady a vista. Gros wkładów — to wkłady wiązane, przy czym warunki umówione co do podejmowania są najrozmaitsze. Referent wysunął tezę, przyjętą przez zebranie, że należy więcej ujednostajnić warunki wkładów wiązanych, a przede wszystkim wprowadzić ten typ wkładów, który dobrze zdaje egzamin, we wszystkich KKO.

Po referacie dokonano wyborów 2 członków do zarządu, 3 członków do komisji rewizyjnej i 24 delegatów na walne zgromadzenie Centralnej Małopolskiej Kasy Oszczędności; ustalono wysokość rocznych składek członkowskich, uchwalono preliminarz budżetowy Związku na rok 1939 oraz uchwalono budowę przez Związek domu w Stalowej Woli, przeznaczonego na lokal KKO.

W końcu uchwalono rezolucję w sprawie subskrypcji przez kasy Pożyczki Obrony Przeciwlotniczej i ofiar na F.O.N.

Zjazd dyrektorów komunalnych kas oszczędności woj. poznańskiego i pomorskiego.

W dniu 15.IV br. odbył się w Bydgoszczy zjazd dyrektorów komunalnych kas oszczędności województw pomorskiego i poznańskiego. Obradom przewodniczył przezes Związku KKO p. Leon Barciszewski, prezydent m. Bydgoszczy, który w krótkim przemówieniu, witając przybyłych gości m. in. przedstawiciela Banku Akceptacyjnego, i dyrektora Związku Związków KKO oraz członków Zjazdu, podkreślił, że w obecnie trudnym okresie, datującym się właściwie od września ub. r., kasy komunalne zdały egzamin swej sprawności organizacyjnej, czym wzmocniły jeszcze swe zaufanie w jak najszerszych kołach społeczeństwa. Następnie zostały wygłoszone referaty: dyrektora Związku KKO w Poznaniu p. Adamczewskiego pt. „Falowanie wkładów a polityka KKO na tle ostatnich doświadczeń", p. Moczyńskiego, dyr. KKO powiatu Chełmińskiego pt. „Problemy oddłużeniowe i zagadnienie zabezpieczenia drobnego kredytu", p. Pawlaka dyr. KKO powiatu Wrzesińskiego pt. „Kilka zagadnień z zakresu działalności gospodarczo - społecznej KKO", oraz po przerwie p. Linkego, dyr. KKO m. Gdyni pt. „Mechanizacja księgowości i techniki biurowej KKO".

W dyskusji poruszano szereg aktualnych spraw, a m. inn. sprawę okólnika Min. Skarbu, zalecającego miastom niewydzielonym i gminom miejskim dokonywanie subskrypcji Pożyczki Obr. Przeciwlotn. przede wszystkim w kasach urzędów skarbowych.

Prezydium Związku Kas i zjazdu zostało powiadomione o utworzeniu się związku zawodowego dyrektorów KKO województw poznańskiego i pomorskiego, wraz z listą wybranego zarządu.

Sprawa zwolnienia od egzekucji wkładów do 2.500 zł.

Komisja Skarbowa Izby Przemysłowo - Handlowej w Warszawie rozważała zagadnienie przywileju banków państwowych, P. K. O. i komunalnych kas oszczędności, polegającego na wyłączeniu z pod egzekucji sum, umieszczanych w każdej z tych instytucji na rachunkach oszczędnościowych w wysokości do 2.500 zł. Zdaniem Komisji przywilej ten wpływa ujemnie na stosunki kredytowe, ponieważ często niesumienni dłużnicy korzystają z tej ochrony, umieszczając na rachunkach oszczędnościowych swoje sumy i nie wywiązując się ze swoich zobowiązań, przy czym znaczna ilość komunalnych kas oszczędności i możność posiadania wielu książeczek pozwala im na ukrywanie poważnych sum, dochodzących do kilkuset tysięcy złotych.

Z tych względów, zdaniem samorządu gospodarczego należałoby uchylić ten przywilej, względnie ustalić, że wyłączeniu z pod egzekucji podlega jedynie łączna kwota 2.500 zł na wszystkich posiadanych kontach oszczędnościowych.

Do sprawy tej, mającej zasadnicze znaczenie dla instytucyj oszczędnościowych, powrócimy w jednym z najbliższych numerów „Oszczędności".

Zadłużenie długoterminowe związków samorządu terytorialnego.

Ogłoszone ostatnio przez Główny Urząd Statystyczny dane o zadłużeniu długoterminowym związków samorządu terytorialnego wykazują niewielki wzrost tego zadłużenia w ciągu roku 1937/38 z 977.405 tys. zł na 1.060.044 tys. zł w dn. 31.III.1938 r. Z sumy tej na miasta przypada 926.101 tys. zł (w czym miasta ponad 100 tys. mieszkańców 591.761 tys. zł), na powiatowe związki samorządowe 105.666 tys. zł i wojewódzkie zw. sam. 28.277 tys. zł.

Największym wierzycielem samorządów są banki państwowe — 418.600 tys. zł, następnie posiadacze obligacyj wewnętrznych pożyczek komunalnych (największych miast) — 151.618 tys. zł, zagranica — 111.372 tys. zł, Komunalne Kasy Oszczędności — 89.183 tys. zł, Skarb Państwa (łącznie z Funduszem Pracy) — 80.597 tys. zł, banki komunalne — 79960

tys. zł, zakłady ubezpieczeń społecznych — 62.634 tys. zł, instytucje i osoby prywatne — 30.189 tys. zł.

Jeśli chodzi o kredyt samorządowy długoterminowy w komunalnych kasach oszczędności, to w okresie roku budżetowego 1937/38 uległ on dalszej redukcji z 92.468 tys. zł na 89.183 tys. zł na 31.III.1938 r.

Powyższe dane nie obejmują zadłużenia długoterminowego gmin wiejskich, które na dzień 31.III.1938 r. wynosiło 42,2 miln. zł.

Spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe w 1938 r.

Rozwój wkładów oszczędnościowych w spółdzielniach oszczędnościowo-pożyczkowych był mniej więcej analogiczny jak i w innych instytucjach kredytowych. W spółdzielniach, należących do Związku Spółdzielni Rolniczych i Zarobkowo Gospodarczych, co do których mamy dane („Poradnik Spółdzielni" nr 7), w okresie pierwszego półrocza 1938 roku wkłady stale wzrastały, osiągając sumę 159 miln. zł. Spadek we wrześniu wyniósł 12,5 miln. zł, następne miesiące wykazały niewielki wzrost, tak że na koniec 1938 r. wkłady wyniosły sumę 145,8 miln. zł, utrzymując się na tym samym poziomie co na końcu 1937 r. Stan wkładów według grup województw przedstawia się następująco:

	ilość uwzględn. spółdz.	wkłady w miln. zł
woj. centralne	993	61,4
„ wschodnie	539	6,1
„ zachodnie	572	52,9
„ południowe	1214	25,4

Spółdzielnie wydały ogółem 446 tysięcy książeczek wkładkowych.

Akcja kredytowa spółdzielni wyrażała się na koniec 1938 roku sumą 321,7 miln. zł (w tym skonwertowano 127,7 miln. zł) wobec 318,3 miln. zł*) w 1937 r. Ponieważ kredyty dla spółdzielni utrzymały się na tym samym poziomie, niewielki wzrost akcji kredytowej pochodzi prawdopodobnie z własnych funduszów.

Spłacalność układów konwersyjnych nie była dobra. Blisko połowa (42%) układów wykazuje zaległości.

Interesującym jest w poszczególnych grupach województw stosunek kredytów udzielonych spółdzielniom, akcji kredytowej i wkładów (w miln. zł).

	wkłady	kredyty udziel. spółdz.	akcja kredyt.
woj. centralne	61,4	39,9	104,4
„ wschodnie	6,1	23,3	34,8
„ zachodnie	52,9	40,9	103,4
„ południowe	25,4	31,6	73,2

W woj. centralnych i wschodnich akcja kredytowa spółdzielni oparta jest w 60% o fundusze własne, natomiast w południowych w połowie, a w woj. wschodnich w 2/3 o kredyty udzielone spółdzielniom.

Ilość chrześcijańskich kas bezprocentowych.

Według informacji „Głosu Kas Bezprocentowych" (organu jednego z dwóch związków kas bezprocentowych w Polsce) na dzień 1 kwietnia rb. działało w Polsce 709 chrześcijańskich kas bezprocentowych. Na poszczególne województwa przypadała następująca ilość kas:

woj. warszawskie	110 kas
„ łódzkie	56 „
„ białostockie	27 „
„ lubelskie	35 „
„ kieleckie	68 „
„ krakowskie	55 „
„ śląskie	5 „
„ wileńskie	46 „
„ nowogródzkie	16 „
„ poleskie	15 „
„ wołyńskie	23 „
„ tarnopolskie	47 „
„ stanisławowskie	35 „
„ lwowskie	73 „
„ poznańskie	32 „
„ pomorskie	66 „

Ulgowe pożyczki dla młodzieży wiejskiej.

Centralna Kasa Spółek Rolniczych w ciągu roku 1938 uruchomiła z własnych funduszów specjalny kredyt w wysokości 300.000 zł, celem finansowania potrzeb gospodarczych młodzieży wiejskiej. Podjętą przez Centralną Kasę Spółek Rolniczych akcję należy ocenić jako posunięcie bardzo trafne. W życiu bowiem gospodarczym młodzieży wiejskiej istnieje cały szereg uzasadnionych potrzeb, których rozwiązanie dzięki uruchomionemu kredytowi przyczynić się może do wyrwania młodego pokolenia wiejskiego ze stanu biernego, zajmie ich umysły gospodarczym sposobem myślenia, stanie się impulsem do pracy twórczej. Zapoczątkowana akcja pozwala realizować najbardziej interesujące młodzież wiejską problemy, gdyż zupełnie słusznie przy uruchamianiu kredytów nie sprecyzowano celu na jaki ma być udzielana pożyczka. Pozwala to na zachowanie swobody inicjatywy dla organizacyj zawodowych współpracujących i dzięki temu stanowisku w zależności od inicjatywy terenowej mogą być realizowane najbardziej palące potrzeby i zainteresowania terenu, a więc hodowla drobiu, pszczelarstwo, zielarstwo, drogne rzemiosło. Wyżej wspomniane pożyczki udzielane są młodzieży przygotowanej fachowo czy to przez szkoły rolnicze, czy kursy, czy też przez przysposobienie rolnicze. Współpraca z organizacjami zawodowymi i ich ogniwami terenowymi (kółka rolnicze) oraz z samorządem rolniczym — izbami rolniczymi gwarantują celowość pożyczek. Trudności, jakie ewentualnie powstają przy rozprowadzaniu pożyczek wynikają ze względów technicznych. Kredytobiorca bowiem musi być członkiem instytucji terenowej rozprowadzającej, a więc Kasy Stefczyka. Ta zaś z uwagi na swe statutowe formalności żąda od wstępującego członka deklaracji przyjęcia odpowiedzialności za zobowiązania (solidarna odpowiedzialność). Ponadto niewspółmiernie wysoki udział, oraz brak odpowiedzialności majątkowej stwarzają trudności tak dla pożyczkobiorcy jak i spółdzielni.

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych doceniając zamiary Centralnej Kasy Spółek Rolniczych uznało, że celem umożliwienia samodzielnych poczynań gospodarczych młodzieży wiejskiej niezbędne jest potanienie kosztów pożyczek, z tego więc powodu zadecydowało przyjąć na siebie dopłaty, będące wynikiem różnicy pomiędzy oprocentowaniem, płaconym przez kredytobiorcę, a normalnym kosztem kredytu. Pożyczkobiorca bowiem nie otrzymuje pożyczki bezprocentowo, gdyż oprocentowanie winno mieć w sobie czynnik wychowawczy, wpływając na gospodarczą kalkulację tych przedsięwzięć, jakie rolnik projektuje.

*) Według sprawozdania Związku za rok 1937, ponieważ w sprawozdaniu tym uwzględniono 3395 spółdzielni, a materiał dla roku 1938 dotyczy 3318 spółdzielni, dane są częściowo nieporównalne tak dla wkładów jak i akcji kredytowej.

Centralna Kasa Spółek Rolniczych w związku z powyższym udziela pożyczek na warunkach niżej wymienionych:

Kandydatami na pożyczki mogą być pełnorolni członkowie wiejskich organizacyj młodzieżowych z ukończoną służbą wojskową, przedstawieni przez wojewódzkie organizacje młodzieżowe. Pożyczkobiorcy muszą być członkami Kas Stefczyka wpłacając udział ewentualnie ratami w porozumieniu z Zarządem Kasy. Wysokość pożyczki na jedną osobę nie może przekraczać zł 250,—. Termin i warunki zwrotu pożyczki ustalają Zarządy Kas Stefczyka w porozumieniu z pożyczkobiorcą na okres 2 — 3 lat. Oprocentowanie płacone przez pożyczkobiorcę wynosić będzie nie więcej niż 2% rocznie wraz z zabezpieczeniem (weksel, skrypt dłużny). Dopłata Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych na bonifikatę oprocentowania wynosi 1% ponad stopę dyskontową Banku Polskiego. Oprocentowanie płacone przez pożyczkobiorcę mniej koszt zabezpieczenia przeznacza się całkowicie na pokrycie kosztów Kas Stefczyka.

O coraz szerszym zainteresowaniu uruchomionym kredytem świadczą niżej podane sumy udzielonych pożyczek przez oddziały Centralnej Kasy Spółek Rolniczych w/g stanu na dzień 31 marca 1939 r.

Oddziały	Zgłoszenia o kredyt			Zrealizowano		
	Ilość spółdzielni	Ilość indywidual. zgłoszeń	Na sumę w zł	Ilość spółdzielni	Ilość indywidual. zgłoszeń	Na sumę w zł
Warszawa	37	335	89.550	25	234	51.550
Kraków	26	226	50.300	17	116	26.450
Lwów	—	—	—	—	—	—
Wilno	4	36	8.550	4	36	8.550
Toruń	11	93	23.650	7	52	12.050
Łuck	33	263	56.300	29	221	46.400
Lublin	4	19	4 750	4	19	4.750
Sandomierz	11	63	14 540	11	55	12.640
Razem	126	1.035	247.640	97	733	162.390

Wyżej wymieniona kwota przekracza niemal trzykrotnie kwotę zł 55.000 udzielonych pożyczek na dzień 30 czerwca 1938 r.

Z przyznanych pożyczek korzystały następujące gałęzie życia gospodarczego młodzieży wiejskiej: hodowla (pszczelarstwo, króliki angorskie, kury), ogrodnictwo i sadownictwo (dzierżawa sadów), drobne rzemiosło (stolarstwo, kowalstwo, wyrób dachówek, trykotarstwo) oraz handel.

R. G.

Protesty weksli.

W miesiącach styczniu i lutym rb. zaprotestowano w Polsce ogółem 383.589 weksli na sumę 46,8 miln. zł wobec 307.170 sztuk weksli na sumę 36,9 miln. zł w analogicznym okresie roku 1938.

Odsetek weksli protestowanych w bankach prywatnych do będących w obiegu wynosił w styczniu 5,8%, a lutym 4, 9% przy przeciętnej dla roku 1938 — 4,5%. Odsetek weksli protestowanych w urzędach pocztowych wynosił w styczniu 15,9%, lutym — 14,8%, przy przeciętnej dla roku 1938 — 13,2%.

Inwestycje publiczne w latach 1934/35 — 1937/38.

„Polska Gospodarcza" (Nr 14 z rb.) opublikowała interesujące dane o wysokości publicznych wydatków inwestycyjnych w Polsce w okresie czterolecia 1934/35 — 1937/38.

Wydatki te z podziałem na poszczególne grupy inwestorów przedstawia poniższe zestawienie (w miln. zł):

	1934/35		1935/36		1936/37		1937/38	
	zł	%	zł	%	zł	%	zł	%
Koncern Skarbu Państwa*)	248,0	63,9	322,1	67,2	327,7	61,6	693,8	75,9
Skarb Śląski	30,2	7,8	24,6	5,1	31,8	6,0	27,8	3,0
Samorząd Terytorialny . .	106,5	27,5	126,2	26,3	167,3	31,5	181,5	19,8
Ubezpieczenia	31,1	0,8	6,6	1,4	5,6	0,9	11,7	1,3
	387,8	100,0	479,5	100.0	532,4	100,0	914,3	100,0

Wydatki inwestycyjne w ciągu wskazanego okresu wzrosły ogółem blisko półtrzecia razy (w roku 1937/38 235,8 przy wskaźniku 100 w 1934/35). Najsilniej wzrosły wydatki inwestycyjne Skarbu Państwa (w r. 1937/38 280 przy wskaźniku 100 w 1934/35), a następnie samorządu terytorialnego (analogiczny wskaźnik dla roku 1937/38 wynosi 170). Godnym podkreślenia jest poważny wysiłek inwestycyjny samorządu terytorialnego, jeśli się zważy notoryczne braki w strukturze jego finansów z jednej strony, a z drugiej — brak kredytu komunalnego.

Obliczono także wydatki na poszczególne rodzaje inwestycyj. Wysiłek Skarbu Państwa koncentruje się coraz wyraźniej na inwestycjach typu przemysłowo-handlowego (głównie rozbudowa C. O. P.). Inwestycje te pochłonęły w roku 1937/38 blisko połowę państwowych wydatków inwestycyjnych (ściśle 48,4%, co stanowiło 335,6 miln. zł), gdy w roku 1934/35 21% (52,5 miln. zł). Koncentracja środków na ten rodzaj inwestycyj spowodowała oczywiście spadek stosunkowy wydatków na inne rodzaje inwestycyj, choć w sumach bezwzględnych przeważnie wydatki jednak wzrosły. I tak wydatki na inwestycje kolejowe, zajmujące drugie z kolei miejsce, stanowiły w r. 1937/38 22,7% (157,4 miln. zł), gdy w r. 1934/35 28,2% (69,9 miln. zł), wydatki na drogi i mosty — 6,7% (46,3 miln. zł) w r. 1937/38, a 16,1% (39,8 miln. zł) w 1934/35, na melioracje w tych samych latach 7,4% (18,4 miln. zł) i 7,8% (53,9 miln. zł), inwestycyjne pocztowe i tele-komunikacyjne odpowiednio 7,3% (18,1 miln. zł) i 5,2%. Jedynym rodzajem inwestycyj, na który wydatki z funduszów państwowych spadły nie tylko stosunkowo ale i bezwzględnie to budownictwo szkolne. Wydatki te wynosiły bowiem w roku 1934/35 6,3 miln. zł (2,5%), a w roku 1937/38 — 4,7 miln. zł (0,7%).

Kierunki działalności inwestycyjnej związków samorządu terytorialnego są nieco odmienne. Wprawdzie pierwsze miejsce przypada i tu także inwestycjom skwalifikowanym jako przemysłowe (we wszystkich latach wydatki na te inwestycje stanowiły około 35% ogółu samorządowych wydatków inwestycyjnych, co w kolejno branych latach stanowiło 37,4, 42,9, 58,1 i 66,0 miln. zł), jednak są to inwestycje o innym charakterze i znaczeniu, mianowicie przeważnie budowa urządzeń użyteczności publicznej (wodociągi, kanalizacja, elektryfikacja itd.). Równorzędne miejsce przypada inwestycjom drogowym; pochłaniały one również około 35% samorządowych wydatków inwestycyjnych: w 1934/35 — 37,3 miln. zł, w r. 1935/36 — 45,7 miln. zł, w r. 1936/37 — 64,1 miln. zł, w r. 193738 — 68,8 miln. zł. W dziedzinie komunikacji drogowej samorząd jest głównym inwestorem. Charakterystycznym jest, że w ostatnich dwóch latach czteroletniego okresu wydatki drogowe samorządu znacznie przekraczają analogiczne wydatki Skarbu (w r. 1937/38 68,8 miln. zł na 46,3 miln.

*) Budżet administracyjny, fundusze państwowe łącznie z Funduszem Pracy, przedsiębiorstwa i zakłady państwowe, monopole, banki państwowe.

wydatków państwowych, a w r. 1936/37 64,1 miln. zł na 35,2 miln. zł. gdy w r. 1935/36 45,7 miln. zł na 60,7 miln. zł i w 1934/35 37,3 miln. zł na 39,8 miln. zł).

Miano do jedynego inwestora przysługuje samorządowi w dziedzinie budownictwa szkolnego i inwestycyj zdrowotnych. I tak samorząd terytorialny wydawał na budownictwo szkolne (głównie szkół powszechnych, gdy przytoczone wyżej wydatki Skarbu dotyczą głównie szkolnictwa średniego i zawodowego), w latach 1934/35 — 12,8 miln. zł, 1935/36 — 12,3 miln. zł, 1936/37 — 18,4 miln. zł, 1937/38 19,5 miln. zł, co stanowiło kolejno 12,0%, 12,1%, 11,0% i 10,8% ogółu samorządowych wydatków inwestycyjnych. Inwestycje zdrowotne i opiekuńcze (głównie szpitale, ośrodki zdrowia, zakłady opieki społecznej), wymieniając w tym samym porządku, wynosiły 12,0 miln. zł (11,3%), 14,1 miln. zł (11,2%), 17,7 miln. zł (10,6%) i 18,6 miln. zł (10,2%). Wydatki państwowe na ten cel wynosiły od 1,2 do 1,8 miln. zł.

Wydatki inwestycyjne „koncern" Skarbu Państwa finansowane były w poszczególnych latach omawianego okresu w 33,2%, 13,6%, 58,5% i 38,6% z funduszów własnych, a w samorządzie terytorialnym w 32,9%, 28,5%, 23,9% i 36,0%. Na resztę składały się różnego charakteru kredyty.

Wiadomości zagraniczne

Kasy oszczędności w Stanach Zjednoczonych A. P.

Związek Kas Oszczędności w Nowym Yorku wydaje co pewien czas popularne broszury, omawiające cele i zadania tych instytucyj i wskazujące środki i metody, jakimi do rozwoju kas dążyć należy.

Treść tych broszur bądź zawiera szczegóły także dla polskich czytelników znane, ale zawsze warte przypomnienia, bądź nowe, lub też zawiera pojęcia i zasady podane w swoistym oświetleniu i z tego tytułu zasługujące również na uwagę.

W jednej z ostatnich broszur tego Związku znajdujemy historię powstania banków i kas oszczędności.

Jak wiadomo nazwa „bank" pochodzi od włoskiego wyrazu banco, który oznacza ławę. Pojęcie te pochodzi jeszcze ze starogreckich i rzymskich czasów, kiedy ówcześni bankierzy siedzieli na ławach, w miejscach, gdzie się odbywały targi, mając przed sobą stoliki, na których leżały ich pieniądze. Ktokolwiek chciał zmienić monety musiał płacić za to bankierom pewną premię. Z biegiem czasu ta prosta forma operacyj uległa ewolucji w sensie przejściowego powierzania takim bankierom pewnych kwot i zaciągania od nich pożyczek. W razie nadużycia zaufania klientów ze strony któregoś bankiera, publiczność, dając wyraz swemu oburzeniu, niszczyła jego ławę, co nazywano „banco rotto", skąd powstał nasz wyraz bankructwo.

Taka prosta metoda działania bankierów trwała bodajże do XIII wieku. Uliczni bankierzy porzucili swe ławy i zaczęli prowadzić operacje wewnątrz budynków. Nikt jeszcze nie myślał wtedy o zorganizowaniu banku opartego na wkładach lub udziałach szeregu osób, które by dzieliły między siebie osiągnięte przez takie przedsiębiorstwo zyski. Myśl taka powstała dopiero w początkach XIX wieku; trudno było by przypuszczać, że podobna instytucja zostanie stworzona nie przez wyrobionych bankowców, lecz przez człowieka, który nic z tą dziedziną nie miał wspólnego, a kierował się tylko chęcią niesienia ulgi w życiu swoim bliźnim. Tym człowiekiem był skromny kapłan zamieszkały w Szkocji, w miejscowości Ruthwell, niejaki Henryk Duncan (Dunkan), który, uważając ubóstwo swoich parafian za wielkie nieszczęście, doszedł do przekonania, że jedynym sposobem zwalczania trudności materialnych jest zaoszczędzenie i odkładanie przez poszczególnych obywateli co pewien czas choćby kilku pensów. Ponieważ w parafii tej nie było specjalnego miejsca, gdzie zaoszczędzone pieniądze mogły być składane, zapobiegliwy pastor podjął się przechowywać je w swoim mieszkaniu. Z biegiem czasu jednak mieszkanie jego okazało się niewystarczającym dla pomieszczenia napływających pieniędzy, wobec czego znaleziono inny obszerniejszy lokal i wyznaczono specjalną osobę, która pod kierownictwem pastora Duncan'a załatwiała czynności wkładowe.

Inicjator tych poczynać zrozumiał prędko tę wielką prawdę, że złożony pieniądz nie może być bezczynny, lecz musi pracować i że korzyść stąd powstała musi iść wyłącznie na rzecz wkładców. Dla tego celu stworzył on w roku 1810-ym instytucję, której udziałowcami byli członkowie parafii Rothwell. W ten sposób powstała pierwsza kasa oszczędnościowo-pożyczkowa, tzw. wzajemna, co miało oznaczać wspólność interesów wkładców.

Wieść o nowym typie banku doszła do Ameryki Północnej, lecz trwająca podówczas wojna, która zniszczyła kraj ekonomicznie, nie dała możności zaszczepienia tej idei odrazu.

Widząc niedolę społeczeństwa grupa ludzi dobrej woli z Bostonu, a mianowicie Philips, Mayer, Dawes i Revere zorganizowali wzajemną kasę oszczędności w roku 1816, lecz właściwe zrealizowanie tej idei miało miejsce w Filadelfii, a w roku 1819 powstała tego rodzaju kasa w Nowym Yorku.

Na ogół w Stanach Zjednoczonych kasy oszczędności wyprzedziły zorganizowanie innych banków. Dziś już pomysł prowincjonalnego pastora znajduje szerokie zastosowanie w wielu cywilizowanych państwach i miliony ludzi czerpie z tego pomysłu wydatne korzyści. Według statystyki z przed kilku laty w dziewiętnastu stanach Ameryki Północnej było 13.500.000 wkładców, ogólna zaś suma wkładów w kasach oszczędności wynosiła 2.500.000.000 dolarów. Jeśli przyjąć, że suma ta w obrocie kredytowym obsłużyła tylko dwukrotną ilość osób, dochodzi się do przekonania, że skorzystało z tych wkładów 27 milionów ludzi, co stanowi prawie jedną piątą część ludności Stanów Zjednoczonych. Dodać należy, że wkłady złożone w kasach oszczędności stanowią mniej więcej ¼ wszystkich funduszów ulokowanych w amerykańskich instytucjach bankowych.

Każda kasa oszczędności posiada organ nadzorczy, składający się z zaufanych osób działających na rzecz wkładców, powołany do wyboru dyrekcji i do kontrolowania jej czynności. Do tej grupy osób pracujących bezinteresownie należą najczęściej handlowcy i przemysłowcy, którzy zajmują wybitne stanowiska w danym okręgu.

Jakkolwiek zadaniem wzajemnych kas oszczędności jest raczej ułatwianie wkładcom gromadzenia oszczędności, niż realizowanie dużych zysków, jednakże dzięki akcji kredytowej zyski te powstają. Kasy oszczędności pomimo pobierania przystępnych odsetek od udzielanych pożyczek dawały udziałowcom, zawdzięczając oszczędnej i celowej gospodarce, większe zyski, niż inne instytucje bankowe mniej więcej tej samej skali.

Każda kasa ma fundusz zasobowy tworzony z różnicy powstałej między płaconą wkładcom dywidendą, a faktycznymi zyskami. Zgodnie z wymaganiami prawa fundusz zasobowy nie może przekraczać 25% ogólnej sumy wkładów, w razie więc przekroczenia tej normy nadwyżka jest rozdzielana pomiędzy wkładców. Po długim okresie pracy amerykańskich kas oszczędności fundusz zasobowy, jakkolwiek tworzony z niezbyt wysokich zysków rocznych, doszedł do poważnych rozmiarów i stanowi znaczną rezerwę zapewniającą płynność wypłat.

Dużo jest różnych instytucyj bankowych w Stanach Zjedn., na tle których kasy oszczędności odróżniają się swoim charakterem. Są to instytucje demokratyczne, których działalność najlepiej odźwierciadla życie gospodarcze danego ośrodka i jego zapotrzebowania. Docierając do najdalszych zakątków prowincjonalnych, do najmniej zasobnych obywateli kasy oszczędności oddają nieocenione usługi krajowi przez koncentrowanie rozproszonych środków pieniężnych, które bez nich leżałyby odłogiem, oraz przez powoływanie do życia lub podtrzymywanie drobnych komórek gospodarczych, którymi wielkie banki się nie zajmują.

Wiele kas oszczędności zorganizowało specjalne wydziały dla administrowania wkładami pochodzącymi od osób zatrudnionych w przemyśle, czynne w tym czasie, kiedy pracownicy i robotnicy są wolni od zajęć. System potrącania drobnych kwot przy każdorazowej wypłacie zarobków na mocy zbiorowej uchwały personelu danego zakładu i odprowadzania tych kwot do kas oszczędności daje jak najlepsze rezultaty.

Na wyżej opisanych czynnościach bynajmniej nie kończy się rola amerykańskich kas oszczędności; zajmują się one również np. porządkowaniem budżetów domowych poszczególnych klientów, uruchomiając wydziały, których zadaniem jest udzielanie porad we wszelkich sprawach finansowych, w szczególności zaś opracowywanie budżetów domowych w ten sposób, aby systematyczne odkładanie choćby drobnych kwot stało się możliwym. Poza tym czynione są wkładcom ułatwienia w zakresie regulowania podatków. Ponieważ zgłaszanie się od razu licznych płatników do urzędu podatkowego uniemożliwia mu szybkie załatwianie spraw, co ze względu na dużą stratę czasu wywołuje narzekania klientów, kasy oszczędności biorą na siebie regulację podatków z ramienia i na ciężar swoich wkładców. Wyjaśnianie przez k. o. rozmaitych nieporozumień, zaoszczędzenie nieraz obywatelom zamieszkałym na prowincji kosztów podróży i straty czasu, a także ułatwianie w ten sposób zadania urzędom podatkowym ma wielkie znaczenie. Urząd ma możność spokojnie i w należytej kolejności inkasować podatki, zaś klient k. o. wzamian za nadesłany nakaz płatniczy i czek otrzymuje bez żadnego kłopotu pokwitowanie z uiszczonej należności. Ta wielostronna działalność kas oszczędności i sposób traktowania spraw mają udowodnić klientom:

1) że instytucje te są czymś więcej, niż miejscem zabezpieczenia i przechowywania powierzonych im pieniędzy,

2) że stosunki między kasą a wkładcami mają charakter ściśle poufny,

3) że kasa zajmuje się zagadnieniami finansowymi swoich klientów i gotowa jest do udzielania porad celem należytego ich załatwiania i

4) że kasa zachęca wkładców do zasięgania porad i zapewnia, że żadna sprawa nie będzie traktowana jako zbyt błaha, żeby się nią zajmować.

Pracownicy kasy, mający styczność z klientelą, powinni posiadać następujące cechy:

1) uprzejmość, 2) takt, 3) rozwagę, 4) dokładną znajomość rzeczy, 5) pewne zdolności „dyplomatyczne", 6) gotowość przyznania się do nieświadomości, jeśli kwestia przekracza zasięg wiedzy pracownika, 7) umiejętność przystosowania się do poziomu choćby najmniej uświadomionego klienta, 8) zachowanie należytej postawy wobec osób starszych lub zajmujących wysokie stanowiska, 9) zachowanie zimnej krwi nawet wobec agresywnie nastrojonego klienta, 10) dążenie do usunięcia przeszkód celem pozytywnego załatwienia sprawy.

W dążeniu do przystosowania swej działalności do rozmaitych zapotrzebowań klienteli kasy amerykańskie oprócz zwykłych indywidualnych kont oszczędnościowych otwierają następujące rachunki:

1) Rachunek tzw. opiekuńczy.

Rachunek ten jest otwierany przeważnie przez rodziców na rzecz ich dzieci z tym, że kontrolowanie tego rachunku należy do założyciela, który też w każdej chwili może odwołać legat ustanowiony na korzyść innej osoby lub zmienić beneficienta. Za życia np. ojca — właściciela konta wypłaty mogą być wykonywane tylko z jego zapotrzebowania, w razie zaś śmierci założyciela konta odnośna suma staje się własnością ustanowionego beneficienta. Wypłata następuje za okazaniem dowodu osobistego upoważnionej umową osoby, aktu zejścia początkowego właściciela oraz pokwitowania z opłaty stempla.

2) Rachunek otwarty na imię 2-ch osób (podzielnie).

Każda z nich może dysponować rachunkiem pojedyńczo. W razie śmierci jednego z wkładców fundusz staje się własnością drugiego. W razie śmierci obydwóch wkładców pozostałość na rachunku przechodzi we władanie spadkobierców tego wkładcy, który zmarł ostatni.

3) Rachunek otwarty na imię 2-ch osób (niepodzielnie).

Pieniądze mogą być podejmowane tylko za pokwitowaniem podpisanym przez obydwóch wkładców. Jeżeli jeden z nich umiera, bez pozostawienia testamentu, drugi musi przedstawić prawem przewidziane upoważnienie do administrowania rachunkiem. Jeśli testament został sporządzony egzekutor woli zmarłego musi brać udział w dysponowaniu funduszem. Rachunek taki jest otwierany w wypadku, gdy pieniądze są własnością dwóch osób, ze względu jednak na kłopoty związane z ustaleniem prawa odbioru pieniędzy niektóre kasy odmawiają załatwiania tego rodzaju transakcyj.

4) Rachunek otwarty na rzecz pełnomocnika.

R-k ten jest otwarty przez jedną osobę z tym, że inna osoba jest upoważniona również do podnoszenia pieniędzy. Różni się on od konta omówionego w punkcie 2-gim tym, że w razie śmierci założyciela automatycznie wygasa pełnomocnictwo na rzecz drugiej osoby. Pozostałość na r-ku przechodzi na własność spadkobierców podobnie jak to ma miejsce w odniesieniu do zwykłego indywidualnego konta.

Edmund Kazimirski.

Statystyka.

Stan wkładów w P. K. O. i komunalnych kasach oszczędności według G. U. S.

Tysiące złotych. 28.II 1939

Rodzaje kas oszczędności Województwa	Liczba kas 28.II	OGÓŁEM			Wkłady na książeczkach oszczędnościowych				Wkłady na rachunkach czekowych *b*, bieżących i otwartego kredytu		
					Razem	w tym odsetki *a*	Razem				
		31.XII	31.I	28.II	31.XII	31.XII	31.I	28.II	31.XII	31.I	28.II
P. K. O.	1	**1 093 978**	**1 045 796**	**1 078 661**	**788 825**	**21 865**	**806 810**	**820 384**	**305 153**	**238 986**	**258 277**
Komunalne Kasy Oszczędności *c*	**351**	**851 092**	**875 474**	**899 072**	**747 864**	**13 543**	**765 591**	**781 710**	**103 228**	**109 883**	**117 362**
Miejskie	119	546 208	561 700	575 667	478 148	8 651	489 826	499 927	68 060	71 874	75 740
Powiatowe	227	299 830	308 453	317 757	265 945	4 816	271 856	277 809	33 885	36 597	39 948
Wojewódzka	1	2 041	2 121	2 441	1 105	22	1 141	1 163	936	980	1 278
Związków międzykomunalnych	4	3 013	3 200	3 207	2 666	54	2 768	2 811	347	432	396
M. st. Warszawa	1	151 091	157 306	163 729	117 335	2 025	121 619	125 298	33 756	35 687	38 431
Warszawa	21	46 989	47 819	49 813	41 825	695	42 778	43 824	5 164	5 041	5 989
Łódź	12	20 540	21 740	22 825	15 968	273	16 518	17 130	4 572	5 222	5 695
Kielce	18	22 536	23 887	24 820	18 784	349	19 378	19 946	3 752	4 509	4 874
Lublin	19	12 454	13 076	13 371	10 583	249	10 861	11 163	1 871	2 215	2 208
Białystok	13	8 491	8 915	9 192	6 791	133	7 143	7 319	1 700	1 772	1 873
Wilno	8	8 921	9 582	10 344	7 947	137	8 221	8 532	974	1 361	1 812
Nowogródek	8	2 849	3 117	3 272	2 210	45	2 284	2 398	639	833	874
Polesie	9	3 226	3 499	3 701	2 296	45	2 383	2 540	930	1 116	1 161
Wołyń	12	6 426	6 871	7 021	4 894	75	5 004	5 231	1 532	1 867	1 790
Poznań	66	100 655	102 503	104 304	93 095	1 745	94 758	96 007	7 560	7 745	8 297
Pomorze	48	76 670	79 075	81 422	65 053	1 158	66 814	68 348	11 617	12 261	13 074
Śląsk	22	164 327	167 753	170 515	152 330	3 014	155 320	157 075	11 997	12 433	13 440
w tym Zaolziański *d*	4	12 164	11 844	12 199	10 034	105	10 093	10 187	2 130	1 751	2 012
Kraków	22	124 017	126 551	129 595	118 018	1 960	120 620	123 658	5 999	5 931	5 937
Lwów	37	84 113	85 768	86 842	74 011	1 330	75 079	76 235	10 102	10 689	10 607
Stanisławów	17	11 084	11 093	11 204	10 380	187	10 384	10 494	704	709	710
Tarnopol	18	6 703	6 919	7 102	6 344	123	6 427	6 512	359	492	590

a Dopisane przez P. K. O. za cały 1938 r., oraz przez 331 K. K. O. za II półrocze 1938 r. *b* Rachunki czekowe w P. K. O *c* Wobec nienadesłania przez 5 kas sprawozdań za m. luty wzięto sumy z mies. poprzedniego. *d* 4 miejskie K. K. O.: w Boguminie Frysztacie, Jabłonkowie i Orłowej oraz 4 oddziały K. K. O. m. Cieszyna: w Boguminie, Cieszynie Zachodnim, Karwinie i Trzyńcu

Źródło: Sprawozdania miesięczne kas.

Ogłoszenia urzędowe

Do Rejestru Handlowego A. Sądu Okręgowego w Zamościu pod Nr. 4383, przy firmie „**Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Biłgorajskiego w Biłgoraju**“ wpisano następującą zmianę dn. 6 kwietnia 1939 r.:

Dyrekcję Kasy stanowią: Mieczysław Kucharski — dyrektor, Wacław Niwicki — zastępca dyrektora i Antoni Skulski członek dyrekcji.

Do Rejestru Handlowego Sądu Okręgowego w Łomży dział „A“ wpisano dnia 28 marca 1939 roku przy firmie „**Komunalna Kasa Oszczędności pow. Wys. Mazowieckiego w Wys. Mazowieckim**“ pod Nr. 6367/II. „Zarząd obecnie stanowią: Sylwester Gorzelniaski — dyrektor zarządzający, Stanisław Srzednicki — zastępca dyrektora i Antoni Mystkowski — członek dyrekcji, wszyscy zam. w Wys. Mazowieckim“.

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI POWIATU ŁOWICKIEGO W ŁOWICZU

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1938 R.

Stan czynny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji:			
a) gotowizna		9 697,10	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		7.487,34	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		2.362,50	
d) pozostałość w innych K. K. O.			
e) bony inwestycyjne			19 546,94
2. Kupony			
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		14.423,77	
c) listy zastawne i obligacje		238 626 00	
d) obligacje Związków Komunalnych			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych		14.536,50	267.586,27
5. Banki i K. K. O. „Loro"			
6. Banki i K. K. O. „Nostro"			
7. Weksle zdyskontowane (4 kont)			2.550,00
8. Pożyczki wekslowe (347 kont)			138 943,00
9. Weksle protestowane:			
a) poch. z dysk. i poż. weksl. (... kont)			
b) poch. z innych kredytów (24 kont)		3.802,94	3 802,94
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu:			
a) zabezp. papierami wartościowymi			
b) zabezpieczone hipotecznie (... kont)			
c) zabezp. innymi wartośc. (3 kont)		110 506,30	110.506,30
11. Pożyczki terminowe na zastaw:			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności (108 kont)		13.855,00	
b) innych wartości (... kont)			
c) pożyczki zakładu zastawn. (.... kont)			13 855,00
12. Pożyczki na skrypty dłużne			
13. Pożyczki hipoteczne			
14. Należności z tytułu układów konwersyjnych zatwierdzonych przez Komitet Konwersyjny Banku Akceptacyjnego (155 kont)			165 980,59
15. Odsetki zaległe			
16. Nieruchomości			
17. Ruchomości			5 354,09
18. Różne			4.003,67
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			903.85
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem			733.032,65
21. Depozyty			166.701 68
22. Udzielone gwarancje			
23. Inkaso			26,258.22
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			26.483,00
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego			
Ogółem			952.475,55

Stan bierny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kapitał zakładowy			95.000 00
2. Fundusz zasobowy			4.500,27
3. Fundusze specjalne:			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			310,18
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno publicznych			
a) bezterminowe (10 kont)		20.055,07	
b) terminowe (2 kont)		59.873,57	79.928,64
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno - prywatnych			
a) bezterminowe (2275 kont)		215.304,21	
b) terminowe do 3 mies. (14 kont)		14.476,79	
c) termin. ponad 3 m. i warunk. (60 k.)		67 926,85	297.707,85
8. Rachunki bieżące			
a) instytucyj państw., samorząd. i innych prawno-publ. (16 kont)		4 022,17	
b) osób fizycznych i prawno - prywatnych (65 kont)		17.993,37	22.015,54
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe		1.514,45	1.514,45
11. Redyskonto weksli:			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach Państwowych		29.490 00	
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.			
d) w innych instytucjach kredytowych.			29.490,00
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac.			26.483,00
13. Zastaw papierów wartościowych			
14. Kredyty udzielone Kasie:			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe		47.911,76	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.		27.607,50	
d) przez inne instytucje			75.519,26
15. Banki i K. K. O. „Loro"			
16. Banki i K. K. O. „Nostro"			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			
19. Różne			91.770 46
20. Sumy przechodnie (rozlicz międzyokr.)			7,382 25
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy		1.410,75	1.410,75
Razem			733.032,65
22. Różni za depozyty			166.701,68
23. Zobowiązania z tyt. udziel. gwarancyj			
24. Różni za inkaso			26.258,22
25. Bank Akceptacyjny			26.483,00
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem			952 475,55

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA ROK 1938.

Straty.

	Zł	Zł
1. Odsetki wypłacone i dopisane:		
a) od wkładów oszczędnościowych	15 237,32	
b) od rachunków bieżących	1 602,81	
c) od redyskonta weksli	3.782,23	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	8.821,46	
e) różne inne	99,70	29.543.52
2. Prowizje wypłacone		64,93
3. Koszty administracyjne:		
a) wydatki osobowe	21.832,25	
b) świadczenia socjalne	1 824,26	
c) wydatki rzeczowe	8.836,83	32.493,34
4. Podatki i opłaty skarbowe		284,21
5. Amortyzacja:		
a) nieruchomości		
b) ruchomości		1.062,28
6. Odpisy na dłużnikach		370,13
7. Różnice kurs. na rach. w wal. obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		
9. Różne		
10. Dotacja na rzecz funduszu wyrównawczego		310,18
11. Nadwyżka		1.410,75
Razem		65.539,34

Zyski.

	Zł	Zł
1. Odsetki pobrane i dopisane:		
a) od weksli	23.359,91	
b) od rachunków bieżących	25.721 62	
c) od pożyczek terminowych na zastaw	947,61	
d) od pożyczek na skrypty dłużne		
e) od pożyczek i wierzytelności hipotecznych		
f) od papierów wartościowych	951,76	
g) od K. K. O. i Banków	1 142,68	
h) różne inne	3.782,43	55.906,01
2. Prowizje pobrane		2.152,76
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		310,18
5. Dochód netto z nieruchomości		
6. Odzyskane straty		5.380.49
7. Opłaty na koszty administracji		1.789,90
8. Różne dochody		
9. Odpis z funduszu wyrówn. na pokrycie strat kurs.		
10. Strata		
Razem		65 539,34

Księgowy: (—) **Kreutzowa Maria Anna**
Komisja Rewizyjna:
Przewodniczący: (—) **Motyliński Czesław**
Członkowie Komisji: (—) **Bolimowski Antoni**
(—) **Burzykowski Jan**

D y r e k c j a:
Dyrektor Zarządzający: (—) **Babski Aleksander**
Zastępca Dyrektora: (—) **Kreutzowa Maria Anna**
Szłonek Dyrekcji: (—) **Duszkiewicz Franciszek**

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI POWIATU SOKÓLSKIEGO W SOKÓŁCE

Bilans roczny netto na dzień 31-go grudnia 1938 r.

Stan czynny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji			
a) gotowizna		7 443,83	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		5 045,04	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		8.497.95	
d) pozostałość w innych K. K. O.			
e) bony inwestycyjne			20.986,82
2. Kupony			
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe	84	4.195,24	
c) listy zastawne i obligacje			
d) obligacje związków komunalnych			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bank. Komunaln.		4.853,49	9.048,73
5. Banki i K. K. O. Loro			
6. Banki i K. K. O. Nostro			
7. Weksle zdyskontowane (5 kont)			1.015,00
8. Pożyczki wekslowe (780 kont)			81.738,00
9. Weksle protestowane			
a) pochodzące z dysk. i poż. wekslowych (11 kont)		1.071,62	
b) pochodzące z innych kredytów (... kont)			1.071,62
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu			
a) zabezpieczone papierami wartościowymi (... kont)			
b) zabezpieczone hipoteką (kont)			
c) zabezp. innymi wartośc. (... kont)			3.770 00
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności (17 kont)		1.615,00	
b) innych wartości (72 kont)		15.285,70	
c) pożyczki zakładu zastawn. (... kont)			16.900,70
12. Pożyczki na skrypty dłużne (1 kont)			85.134,12
13. Pożyczki hipoteczne (... kont)			
14. Należności z tyt. układów konwers. zatwierdzonych przez Komitet Konwers. Banku Akceptacyjnego (195 kont)			114.450,72
15. Odsetki zaległe			
16. Nieruchomości			55.254,49
17. Ruchomości			4.021,15
18. Różne			4.481,78
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem	84		397.873.13
21. Depozyty			4.474,52
22. Udzielone gwarancje			
23. Inkaso			14.112,63
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			75.997,00
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego			
Ogółem	84		492.457.28

Stan bierny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kapitał zakładowy			50.000.00
2. Fundusz zasobowy			31.795,13
3. Fundusze specjalne			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			3.572,05
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych. samorządowych i innych prawno - publicznych			
a) bezterminowe (... kont)			
b) terminowe (1 kont)		50.873,64	50.873,64
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno - prywatnych			
a) bezterminowe (1147 kont)		55.134,50	
b) terminowe do 3-ch mies. (44 kont)		32.631,67	
c) terminowe ponad 3 mies. i warunkowe (... kont)			87.766,17
8. Rachunki bieżące (czek., przek. it.p.)			
a) instytucyj państw., samorząd. i innych prawno-publ. (6 kont)		26.298,48	
b) osób fizycznych i prawno-prywatnych (... kont)		4 340.37	30.638 85
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			432,26
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach Państwowych			
c) w Bankach Komunalnych i K.K.O.			
d) w innych instytucjach kredytowych.			
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac.			75.997,00
13. Zastaw papierów wartościowych			
14. Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe		8.000,00	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje			8 000,00
15. Banki i K. K. O. Loro			
16. Banki i K. K. O. Nostro			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			36.374,10
19. Różne			
20. Sumy przech. (rozlicz. międzyokr.)			7.151,94
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy		14.871.99	14.871,99
Razem			397.873.13
22. Różni za depozyty			4.474,52
23. Zobowiązania z tyt. udziel. gwarancyj			
24. Różni za inkaso			14.112,63
25. Bank Akceptacyjny			75.997,00
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem			492.457,28

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1938 ROK.

Straty

	Zł	Zł
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych	5.551,08	
b) od rachunków bieżących	750,95	
c) od redyskonta weksli	4.084,20	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	1.805,13	
e) różne inne	170,83	12.362 19
2. Prowizje wypłacone		192,04
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	7.368,60	
b) świadczenia socjalne	630,69	
c) wydatki rzeczowe	4.813,94	12.813,23
4. Podatki i opłaty skarbowe		
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości 1½%	828,82	
b) ruchomości 5%	503,75	1.332,57
6. Odpisy na dłużnikach		
7. Różnice kursowe na rach. w wal. obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		9,84
9. Różne		16,13
10. Dotacja na rzecz funduszu wyrównaw.		
11. Nadwyżka		14.871,99
Razem		41.597,99

Zyski.

	Zł	Zł
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	8.796,61	
b) od rachunków bieżących	196,86	
c) od pożyczek terminowych na zastaw	476,55	
d) od pożyczek na skrypty dłużne	5.197,68	
e) od układów konwersyjnych	10.163,38	
f) od papierów wartościowych	551,69	
g) od K. K. O. i Banków	211,03	
h) różne inne	818,39	26.412,19
2. Prowizje pobrane		2 505 98
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		
5. Dochód netto z nieruchomości		1.149,90
6. Odzyskane straty		9.816,42
7. Opłaty na koszty administracji		1.153,50
8. Różne dochody		560,00
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem		41.597,99

Rachmistrz: (—) Z. Jacewiczówna

Komisja Rewizyjna:
Przewodniczący: (—) Fr. Natuniewicz
Członkowie: (—) St. Łabecki
(—) Ad. Wyganowski

Dyrektor Zarządzający: (—) L. Wysocki
Zast. Dyrektora Zarz.: (—) R. Fietrasz
Członek Dyrekcji: (—) A. Jackiewicz.

Wydawca: Samorządowy Instytut Wydawniczy sp. z o. o.

Drukarnia Samorządowego Instytutu Wydawniczego. Warszawa, ulica Miodowa Nr 6.

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY W WARSZAWIE

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1938 R.

Stan czynny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji			
a) gotowizna		2.437.552,47	
b) pozostałość w Banku Polsk. i PKO.		553 469,44	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		14.290.894 50	
d) pozostałość w innych K. K. O.			
e) bony inwestycyjne			17.281.916,41
2. Kupony			10.204,58
3. Waluty obce	84.480,—		84.480,—
4. Papiery wartościowe 1)			
a) bilety skarbowe		7.000 000,—	
b) papiery państwowe	625,45	11.042.136,02	
c) listy zastawne i obligacje		13.230.374,14	
d) obligacje związków komunalnych		19.333.585,09	
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udz. w Bankach Komunalnych		1.347.900,—	51.953.995,25
5. Banki i K. K. O. Loro			614.321,28
6. Banki i K. K. O. Nostro			2.430.001,50
7. Weksle zdyskontowane (136 kont)			1.449 230,35
8. Pożyczki wekslowe (11151 kont)			39.843.113,23
9. Weksle protestowane			
a) pochodzące z dyskonta i poż. wekslowych (452 kont).		148.115,70	
b) poch. z innych kredytów (— kont)			148.115,70
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu			
a) zabezp. papierami wart. (181 kont)		4.597.788,76	
b) zabezpieczone hipoteką (56 kont)		1.776.517,69	
c) zabezp. innymi wartośc. (28 kont)		3.463.544,35	9.837.850,80
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności (24652 kont)		5.249.949,—	
b) innych wartości (... kont)			
c) pożyczki zakładu zastawn. (... kont)			5.249.949,—
12. Pożyczki na skrypty dłużne (25 kont)			17.998.828,47
13. Pożyczki hipoteczne (208 kont)			9.612.039,19
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdz. przez Komitet Konwer. Banku Akceptacyjnego (... kont)			
15. Odsetki zaległe			199,306,59
16. Nieruchomości 2)			4.161.035,09
17. Ruchomości			139.663,29
18. Różne			779.599,14
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			64.946,—
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem	85.105,45		161.858.595,87
21. Depozyty			39.532.224,27
22. Udzielone gwarancje			454.817,—
23. Inkaso			665.148,43
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego			
Ogółem	85.105 45		202.510.785,57

Stan bierny.

	w wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kapitał zakładowy			100.000,—
2. Fundusz zasobowy			4,062.173,44
3. Fundusze specjalne:			
a) Rez. na możl. straty na poż towar.		29.832.56	
b) ,, ,, ,, ,, ,, weksl. prot.		100.000,—	
c) Rezerwa na możliwe straty na złomb. w Kasie papierach wartościowych		60.010,—	
d) Rez. na możl. straty na poż. hipot.		300.000,—	489.842,56
4. Fundusz wyrównawczy			1 651 434,07
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			154.629,55
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno publicznych			
a) bezterminowe (8 kont)		2.757.316 37	
b) terminowe (9 kont)		7 304.776,01	10.062 092,38
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno - prywatnych			
a) bezterminowe (133866 kont)		80.566.529,73	
b) terminowe do 3 mies. (3211 kont)	152.368,12	19.966.944,68	
c) terminowe ponad 3-miesiące i warunkowe (1003 kont).		6 739.878,15	107 273.352,56
8. Rachunki bieżące (czek., przekaz. itp.):			
a) instytucyj państw., samorząd. i inprawno-publ. (30 kont)		22.831.897,50	
b) osób fizycznych i prawno-prywatnych (1195 kont)		10 668.605,36	33.500.502,86
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			255.628,58
10. Zobowiązania inkasowe			5.682,63
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach państwowych			
c) w Bankach Komunalnych i K.K.O.			
d) w innych instytucjach kredytowych			
12. Dyskonto akceptów Banku Akcept.			
13. Zastaw papierów wartościowych			24.757,—
14. Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe			
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje			
15. Banki i K. K. O. Loro			19.700,—
16. Banki i K. K. O. Nostro			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			716.443,04
19. Różne			1.305.996,75
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr.)			1.063.030,31
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy		1.173.330,14	1.173.330,14
Razem	152.368,12		161.858.595,87
22. Różni za depozyty			39.532.224,27
23. Zobowiązania z tytułu udziel. gwarancyj			454 817,—
24. Różni za inkaso			665.148,43
25. Bank Akceptacyjny			
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem	152.368,12		202.510.785,57

1) W tym papiery wartościowe funduszu zasobowego zł 833.844,83.
2) W tym nieruchomości funduszu zasobowego zł 2.039.274,67.

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1938 ROK.

Straty.

	Zł	Zł
1. Odsetki wypłacone i dopisane:		
a) od wkładów oszczędnościowych	4.321.327,19	
b) od rachunków bieżących (czekowych)	1.275.198,42	
c) od redyskonta weksli		
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	87.991,58	
e) różne inne	983 83	5.685.501,02
2. Prowizje wypłacone		6.029,70
3. Koszty administracyjne:		
a) wydatki osobowe	1.718.280,27	
b) świadczenia socjalne	110.895.24	
c) wydatki rzeczowe, propaganda i inne	1.091.059,99	2.920.235,50
4. Podatki i opłaty skarbowe		12.833,92
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości	41.610,—	
b) ruchomości	31.234,—	72.844,00
6. Odpisy na dłużnikach		243.454,53
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		24,80
8. Różnice kursowe na papierach wartośc.		
9. Różne		165.352,36
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego		81.572,77
11. Nadwyżka		1.173.330,14
Razem		10.361.178,74

Zyski.

	Zł	Zł
1. Odsetki pobrane i dopisane:		
a) od weksli	443 220,01	
b) od rachunków bieżących	561.458,56	
c) od pożyczek terminowych na zastaw	412 599,02	
d) od pożyczek na skrypty dłużne	1.078 316,88	
e) od pożyczek i wierzytelności hipot.	2.596.462 49	
f) od papierów wartościowych	3.215.054 11	
g) od K. K. O. i Banków	752.703,96	
h) różne inne	1.343,50	9.461.158,53
2. Prowizje pobrane		316.290,68
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kurs. na papier. wartosc.		81.572,77
5. Dochód netto z nieruchomości		87.310,99
6. Odzyskane straty		1.324,94
7. Opłaty na koszty administracji		64.308,24
8. Różne dochody		349.212,59
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem		10.361.178,74

Naczelny Dyrektor: (—) M. Dolanowski
Zastępca Naczelnego Dyrektora: (—) E. Zacharzewski
Członkowie Dyrekcji: (—) W. Starkiewicz
(—) S. Ratyński
(—) B. Siedlecki

Komisja Rewizyjna:
Przewodniczący: (—) R. Szereszowski
Członkowie: (—) A. Szelągowska
(—) J. Mencel
(—) A. Robaczewski
(—) M. Zakrzewski

Kierownik Wydziału Księgowości: (—) Z. Narębski

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI POWIATU BRASŁAWSKIEGO W BRASŁAWIU

ogłasza

KONKURS

na stanowisko Kierownika nowo - otwieranego Oddziału KKO pow. Brasławskiego w Widzach.

Od kandydatów wymagane jest:

1. Obywatelstwo polskie.
2. Nieskazitelna przeszłość.
3. Wiek do lat 35.
4. Co najmniej średnie wykształcenie fachowe oraz co najmniej 5-cio letnia praktyka w KKO lub instytucjach bankowych, dająca gwarancję zdobycia wiadomości dotyczących całokształtu czynności bankowych.
5. Referencje osób wiarogodnych.

Uposażanie do 300 zł miesięcznie.

Posada do objęcia w terminie, o którym wybrany kandydat będzie powiadomiony. (Przypuszczalnie od 1 lipca r. b.).

Oferty z fotografią, życiorysem i świadectwami należy nadsyłać do Dyrekcji KKO pow. Brasławskiego w Brasławiu.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Dyrekcja KKO pow. Brasławskiego w Brasławiu.

Rutynowany pracownik z gruntowną znajomością buchalterii i techniki pracy bankowej,

z nieprzekroczonym wiekiem lat 30, potrzebny do K. K. O. pow. Brasławskiego w Brasławiu. Pożądane: 1) praktyka w K. K. O., 2) uzdolnienia i przygotowanie w dziedzinie propagandy oszczędności. Oferty z życiorysem i fotografią, odpisami świadectw: szkolnych i z odbytych poprzednio prac, z powołaniem się na dwie wiarygodne osoby, przesyłać do Dyrekcji K. K. O. pow. Brasławskiego w Brasławiu. Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi; załączniki zwracane nie będą.

Odbito w Drukarni Sam. Inst. Wyd. w Warszawie, ul. Miodowa 6. Tel. 682-18